

GÜLƏR ELДАРQIZI

BURULĞAN

(roman)

O, mənim saç ustam idi. Əksər qadınlar bunu bilir ki, insan gözəllik salonunda dincəlir, stresdən bir az uzaq olur. Salon nədənsə xanımlarda qərribə, bənzərsiz ab-hava yaşadır. O, hər gəlişimdə saçımı səliqə ilə yuyur, darayır, kəsinir edir, və ya boyayır. Hər dəfə də həyatı ilə bağlı maraqlı söhbətlər edir, başına gəlmiş hadisələrdən danışır. Onun həyatı mənim diqqətimi cəlb etdi. O, danışdıqca mən dinləyir, beynimdə nələrisə kəşf edirdim. Getdikcə onun söhbətlərinə marağım artırdı. Mən də öz növbədə şəxsi suallar verməyə başladım və belə qərara gəldim ki, bu qadının həyatını yazım. Amma o, bunu bilmədi...

Müəllifdən.

(əvvəli ötən sayda)

Elxan bir müddət Aynurun gözüne görünmədi. Özü ona belə demişdi. Aynur istəmə də, istəməsə də onunla razılaşdı. Ona mane ola bilməzdi. Əks halda onu itirə bilərdi. İtməkdən isə çox qorxurdu. İndi iki insanc - dost və düşməni arasında qalmışdı. İndi hər şeyə diqqət edirdi. Elə düşündürdü ki, Elxan Bibixanına zəng vurur, danışır. Bibixanım salonda bir kənara çəkilib telefonuna gələn zənglərə cavab verən kimi Aynur cəld bir bəhanə ilə olini işdən saxlayır, qulaqlarını çəkir. Amma başqa söhbətlər eşidib qayıdır. Qızlar da onun hərəkətlərindəki qəribəliyi və dəyişikliyi hiss etmişdilər. Elxan tez-tez özünü Bibixanının gözündə soxurdu. Bəzən metrodan ta evlərinə qədər onu müşayiət edirdi. Hərəkətlərini günlərlə təkrarlayırdı. Baxışları ilə danışır. Axı səvənlərin dili olmur. Hardasa özünü inandırmışdı. Bibixanımın dəyişiklikləri hiss edirdi. Həm geyimində, həm də davranışında... Amma açılmırdı sirr. Bəli, bu, Bibixanım üçün sirr kimi bir şey idi. Tanıma-

dığı cavan oğlan, həm də yaraşlıq biri onu izləyirdi. Çox istəyirdi söhbətin açılmasını. Narahat idi. Qərribə də o idi ki, özündə evə və işinə qarşı soyuqluq hiss edirdi. Hər soher əvvəlki günlərdən də tez qalxırdı. Fərqli geyinirdi. Dayanacaqda Elxanı görəndə özünü itirirdi. Nəhayət, onun düşündüyü "sirr" açıldı və dəridən kök-sünü ötürüb sakitləşdi.

Hava qaralmışdı. Narın yağış yağırdı. Bibixanım çətinini evdə unuduğu üçün boynuna doladığı nazik şərifi açıb başına bağladı. Uzun, zərif sifətində yorğunluq hiss olunsada da dodaq boyasının rənginə uyğun olan açıq çəhrayı rəngli şarf onu yaşından bir az da cavan göstərirdi.

Elxan şikarına tərəf can atan ovçu kimi iti addımlarla onu müşayiət edirdi. Metrodan girişində özündə cəsarət toplayıb yaxınlaşdı.

-Salam, xanım.

-Salam, - darhal cavab verdi. Baxışları. Səbirsizliklə bunu gözləyirdi. Elə bil gözləri ilə "Hə, danış. Kim-sən? Nə istəyirsən?" deyirdi. Elxan bəlkə də hörmət əlaməti olaraq bir az susmağa qərar verdi. Özünü həyəcanlı kimi göstərmək istəyirdi. Alındı da... Üzünün istilənmişindən qızardığını hiss etdi. Öz-özünə "ola" dedi və udqunaraq sözünə davam etdi: - Çoxdan tanıyıram sizi. Çoxdan deyəndə ki, hardasa... - bir az düşüncə kimi göründü. - Yadımda deyil tarix. Amma onu deyə bilərəm ki... - Dayandı, sözünü burda saxlamağı məsləhət bildi. Belə lazım idi. Uzaqlaşmaq istədi. Alınmadı. Bibixanım onu vəziyyətdən çıxardı. Özü də necə... Elə onun istədiyi kimi.

-Dayan görün. Sözünü demədən hara gedirsən? Kim-sən? Niyə arxamca gəzirsən?

Sevindiyi Elxan. Deməli onu izlədiyini bilmiş. Sözü davam etdi:

-Üz istəyirəm, amma deməliyəm. Deməli üro-yim ağrıyır. Necə qəbul edirsiniz, edin. Ancaq deyəcəyəm. Yoxsa rahatlıq tapa bilmərəm. Bilirsiniz, sizə görə

səhər işə də gecikirəm, axşam da evə. Anam danlayır gec getdiyim üçün, narahat olur. Eh... Nə deyim... Necə başa salım... Heç demək də mümkün deyil. Bu hissləri kim başa düşə bilər... Ancaq mənə derindən duyanlar və heyatda bu hisslərlə yaşayanlar. Mənim indi düşüdüüm vəziyyət isə çox pisdi. Bəli, çox pis. Qaydalara uyğun deyil. Nə edim, bacarmıram özümü. Çox cəhd etdim, alınmadı. Düşünməmək olmur. Mümkün deyil, - güldü, bir az da kövrəldi. - Eh, xanım, mən dəliyəm. Siz çox da mənə fikir verməyin.

-Heç nə anlamadım. - dodağını büzdü Bibixanım. Əslində bu cavan oğlanım tez-tez onu təbət etməyindən nə isə duymuş olsa da şübhələri biruzə verməklə özünü məğlub kimi qələmə vermək istəmədi.

Elxan ətrafa baxdı. Fürsətdi düşünürək yağlı dilini işə sald:

-Mən səhərdə yaşayıram. Sizi demək olar ki, tez-tez görürəm. Çox xoşuma gəliresiz. Düzdür, dediyim sözlər xoşunuza gəlməyəcək. Hətta dediklərimə görə mənə acığınız da tuta bilər. Amma nə edim? Ürəyimlə bacarmıram. Bir neçə dəfə sizi izləmişəm. Hətta yaşadığınız əraziyə - evinizə qədər gəlmişəm. Nədənə sizi özümə çox doğma bilirəm. Elə bilirdim ki, uzun illərdə tanışlıq. Sizdən çox xoşum gəlir. Xahiş edirəm, dost olaq. Münasibət quraq. Sözümlü yere salmayın. - deyən Elxan əllərinin onun əllərinə yaxınlaşdırmaq istəyərkən ətrafa boylanan Bibixanım özünü itirmiş halda:

-Bu nə sözlərdir? Deyəsən, sənin ağılın çəşib. Anan yaşında qadına eşq elan edərsən? - dedi.

Qurumşuq dodaqlarını bir-birinə sürten Elxan udqunaraq:

-Bu mənim özümdən asılı deyil. Bu sözləri mənə yox, ürəyimə deyir. Mənə məhəl qoymayan, ağılım dınləməyən ürəyimə. Yaşa gəlincə isə, mənə elə gəlir ki, məndən vur-tut beş-altı yaş böyük olarsınız. Siz özünüzü niyə yaşlı birisi kimi qələmə verirsiniz?

-Nəçə yaşın var?

-Otuzə yaxınlaşırıam.

-Get ürək dostunu başqa yerdə axtar, bala. Mən ailəli qadınam. Yaşım da ki, çoxdur. Sən fikirləşdiyini yaşda deyiləm. Yaşım da güldü Bibixanım. - Maraqlı söhbət-di. Demək qismotimdə bunlar da var imiş, - başını buladı.

Elxan gülürək sevinçək halda:

-Maşallah, maşallah. Mütləq evə çatan kimi üzorrikduz yandırıb başınıza çevirin. - dedi. - Yəqin siz də sevmisiz cavanlıqda. Ürəyə hökm etmək olmur. Nə bilirdim ki, belə olacaq. Siz hardan çıxdınız qarşıma axı, - əlləri ilə alını, sonra başını bərkədən oxvaladı, bir neçə dəfə ah çəkdi. Yazıq sima aldı. Sözlər yerini baxışlarla dəyişdi.

-Aydındı. Mələm oldu məsələ. Əslində belə də düşündüydüm. - Bibixanım başını silkələdi. Elə bil bu eti-

raf üroyindən idi. Özünü o yerə qoymadı. - Mən ərlə qadınam. Yaşımızda da böyük fərq var. Odur ki, izləməni, - dedi Bibixanım, ancaq qəribədi, sərt danışmadı.

-Nə? Əriniz var. Vay, nə pis oldu. Mən nə böyük günaha batdım. Bağışlayın məni, xahiş edirəm. Siz Allah, bağışlayın. Bunu bilmirdim. Yəne deyirdim ki, yaşa gəlincə çox fərq olmaz aramızda. Amma, amma mən çalışıram unudum. Çalışıram. Bəlkə nə vaxtsa uzaqdan da olsa sizi görmək keçər könlümdən. Elə olsa, çalışıram ki, mənə görməyəsizin. Görmüş olsanız da incitməyi mənə, təhqir etməyi, xahiş edirəm. Mən əminəm. Bilirdim ki, iradəm güclüdür. Amma çox sevinirdim ki, üroyimdən keçənləri dilimə gətirməyi bacardım. Yox, yox. Günaha bata bilmərəm. Sağ ol. Xoşbəxt ol, - Elxanın gözləri doldu və dərhal oradan uzaqlaşdı. Bundan böyük centlənlik ola bilməzdi.

Bibixanım üçün bu görüş öteri olmadı. Evə gələndə onun baxışlarındakı və hərəkətlərindəki dəyişikliyi İmran da hiss etdi:

-Nə olub ay arvad? Danışırısan. Cavan qızlar kimi bu nə qıvrıqlıqdı belə? Gözlərin gülür. Müştərin çox otub deyən. Gec gəldin.

Elxanın dediyi sözləri yol boyu düşünən, var-gələndən Bibixanım sanki İmranı indiyə gətirmiş kimi:

-Evdəsən? - soruşdu.

-Yox! Çöldə... - deyə İmran istehza ilə ona baxdı.

-Hə... Yorulmuşam...

-Bahar zəng etmişdi... - İmran ara vermədən danışdı. Ancaq sərxoş halı ilə belə Bibixanımın özündə olmadığını hiss etdi.

-Hə, nə deyir Bahar?

-Zəhrimər deyir. Bos bayaqdan dediyim nədi? Sənin fikrin hardadı belə? Ağılım itirirsən yavaş-yavaş deyəsən, - qışqırdı.

-Çox acmışam. Bu gün o qədər işim olub ki heç gü-norta yeməyini yeməyə də vaxtım olmayıb. Həm də yorğunam. - deyib cəld üst geyimini dəyişib, ev xalətini geyindi və mətbəxə keçdi. Nədənə təq qalmaq istəyirdi. Elxanla arasında baş verən tanışlıqdan sonra heç özü də özündən baş açma bilmirdi. "Eh, doli oluram, deyosən. Gör, bir nələ fikirlişirəm. Cəhənnəmə olsun o oğlan da. Heç adını da soruşmadım. Nə bilim hansı yuvanın quşudur. Bəlkə də avaranın biridir". - deyə fikirləşdi və bir az əvvəl baş verən hadisəni unutmağa çalışaraq zala keçib divanda - orinin yanında oylaşdı. Mülayim rəftar etməyə çalışırdı. İndi mübahisənin heç yeri yox idi. Fikrini dağıtmaq istəmirdi. Yəne ürəyində Elxanla dialoqunu təkrarlayırdı. Onun xoş siması gözlərinin öndündən çəkilirdi. Qara qaş-gözü, səliqə ilə arxaya darlanmış yarıqıvırm, qapqara saçları, qəribə biğləri və danışdıqca qıppuru olan ince dodaqları gəldi gözünün önünə. İçində bir az qorxu da yarandı. Onu bir daha görə bilməmək

qorxusu.

-Nadir ey... Yenə də futbola baxırsan? Bir mahnı qoy qulaq asağ da. Yorgunluğum çıxım.

Stolun üstündən televizorun pulturnu götürmək istəyərkən ayağa qalxan İmranın ayağı büdrədi və üzü üstə düşməyə yitdi. Ayağa qalxmaq istəyərkən əli stolun üstündəki süfrəyə ilişdi. Bir anın içində elə bil ki, düşmə, stolun üstündəkiləri süfrə qarışıq maqnit kimi özünə tərəf çəkdi. Üstəlik Bibixanımın çox sevdiyi xrustal meyvə vazası da qırıldı.

-Vayy... Bu nodir belo? Alomi dağıtdın ki... Bu qədar içmək olar? Bəlkə küçədə də büdrəyən-büdrəyə gəzirsən, güclə gəlib evə çıxırsan, heç ayıb deyil... - deyə Bibixanım hirsələnərək bərkdən qışqırdı.

Dinməz-söyləməz ayağa qalxan İmran ona baxaraq:

-Nə qışqırırsan? Səsin xoşuna gəlir? - dedi.

-Eh... Bezdirmisən məni... Spiritin iyindən evə heç girmək də olmur. Tövlə iyi gəlir evdən. Nə qədər yuyulub-yığışdırmaq olar. Bədsir də... Bir gün də səni ayıb başla görəmsən günah olmaz ki...

Giləylənərək dağılanları düşmənin üstündən yığışdırdı. Mətbəxdən yeni çay süfrəsi götürüb stolun üstünə sardı və dərhal otağına keçərək qapını bərkdən çırpdı. Elxanla söhbət edərkən onu məst edən ətrin qoxusunu hələ də burununun ucunda hiss edirdi. Güzgünün qarşısına keçib ağırları və işığı keçirib paltarları yatağına uzandı. Elxanın xoş siması, mehriban davranışı, həyəcan dolu sevgi etirafı zamanı titrəyən bədəni, gözləri, dodaqları yenə də gözlərinin önündən keçdi. Gözlərinin yumaraq osim-osim əsən vücudunu bir anlıq cavan oğlanın qucağında hiss etdi. Dərindən köksünü ötürüb yenidən yatağından qalxdı. Elə bil özündə, sözündə deyildi. Nə edəcəyini unutmşdu. İştahası da qaçmışdı. Həyəcandan yemək də yemədi. Dərhal vanna otağına keçdi. İmrana əhəmiyyət vermədi. Əri futbola baxırdı. Bəxtədən bu gün "Qarabağ" oynayacaqdı. Elə olanda tam sakitlik istəyirdi. Bibixanım həmişəkindən fərqli yuyundu. Elə bil bədəninə yeni gördürdü. Nə isə maraqlı gəldi özü-özünə. Qadına kənardan maraqlı olanda, özü özündə də maraqlı olur. Demək onda nə isə var... Yoxsa kimisə özüne necə cəlb edə bilirdi? Bibixanım da sevindi. Sevindi ki, hələ qocalmayıb. Ona diqqət edən var. Çox yaxşı yuyundu. Özü də bildirdi niyə belo edir. Gözlərini güzgüdən çəkmir, bədəninə baxır. Bu an özündən itxiyarsız əlini bədəninə sürtdü. Çoxdan bəri hiss etmədiklərini hiss etdi və möhkəm bir inilti! Dərindən nəfəs aldı. Dodaqları qurumuşdu. Bütün bədəni osirdi. Amma xoş bir hal idi. Qurulandı və hamam dəsməsinə bürünüb çıxdı. Saçlarını da qurutdu. Xalası geyinib çay tedarikü gördü. Ərinə qarşı da xoş davranırdı. Yanında əyləşdi. Spiritin iyindən ürəyi bulanmış olsa da, əhəmiyyət vermədi. Evdə hər şey gözünə gözəl görünürdü. Birgə çay içildilər. Yenidən yataq otağına keçdi. Onsuz da tok ya-

ırdı. İmranın yaddığı vaxtla heç maraqlanmırdı. Bilirdi ki, yenə divanda mürgüləyəcək. Gecə geyiminə geyinib uzandı. Hamamdakı halını təkrarladı. Sanki səmada uçurdu. Bu dəfə uzun çəkdi. Və ən gözəl anda səsi İmranın səsi ilə üst-üstə düşdü. "Qool! Qarabağ!"

Bir neçə gün ötdü. Elxan ordan-burdan tapdığı borc pulları xərcləyərək, yeyib-yatırdı. Fikrində tutduğu planın alınacağını bilirdi. Aynur da Bibixanımla görüşüb söhbət etdiyi haqda danışırdı. Çox güldülər.

-Mən aşiqəm, başa düşürsən, Aynur... Mən aşiq rolunu çox gözəl oynadım. Xəbərini olsun ki, özümü sevdimişəm. O gün izlədim. Amma gərmədi məni. Boylanırdı ora-bura. Qoca ifritə. Yəqin məni axtarırdı.

-Hə, hər gün fərqli gəlir iş. Əvvəlki günlərdən də fərqli. Gözləri parıldayırdı. Qızlar deyir nəsə dəyişib bibi. Elə düşünürler ki, o "bomuş" İmranla arası düzəlib. Haha, ha...

Hər dəfə görüşəndə onu yamsılıyab güldürdülər. Vaxt ötürdü. Bir gün Elxan bir az özündə cəsarət toplaıyıb, "mətləbə keçməyin əsl vaxtıdır", deyər düşüncələrə Bibixanımına yaxınlaşdı.

Səhər erkəndən evdən çıxan Bibixanımın gözləri ilə kimi isə axtarılmış kimi o tərəf-bu tərəfə baxırdı. Nədənə bu gün özüni o biri günlərlə müqayisədə daha gümrəh və çəvik hiss edirdi. Əyninə qara, sıx şalvar, bənövşəyi rəngli köynək və qara dərilik gəymişdi. Qara, qısa saçlarını səliqə ilə dəramış, dodağına tünd rəngli boya çəkmişdi. Avtobusdan aşağı enərkən Elxanın dayanacağıda dayandığını gördü. Ona məhəl qoymadan metronun girişinə tərəf irəlilədi.

-Sabahınız xeyir!

-Sabahın xeyir!

Elxan parıltılı gözlərini ondan ayırmadan:

-Maşallah! Bu gün daha da gözəlsiniz. - dedi.

Bibixanım gülmüşəmiş olsa da onun dediklərinin ürəyində olduğunu biruzə vermək istəmirdi.

-Sən yenə buradasan? Nahaq yəre yuxuna haram qatıb səhər erkəndən gəlmisən. Geriyə qayıt!

-Adım Elxandır. Sizin adınızı da bilmək istədim. - bir az susduqdan sonra əlavə etdi: - Elə aqılışımız ki elə bil gəlişimlə nə isə böyük bir günah işlətmişəm. Adınızı deyim, çıxıb gedim. Arxanızca gəlib sizi narahət etmək fikrində deyiləm.

Metronun girişindən bir az kənara, sakitliyə çəkildilər.

-Bibixanım! Bibixanımdır adım. Amma qohumları, iş yoldaşları məna "bibisi" deyər müraciət edirlər.

-Çox gözəl! Mən isə sizə "bibisi" yox, "xanım" deyər müraciət etsəm acığımız tutmaz ki, öziz Bibixanım xanım?

-Adım xoşuna gəlmədi? Yəqin ki köhnə ad olduğun üçün xoşuna gəlmir. Sən axı müasir oğlana oxşayırsan.

Yəqin elə buna görədir.

-Yox, yox əzizim! Mənim üçün maraqlı olan adınız yox, siz özünüzsüz. Məgər bir neçə ay əvvəl sizi gördüyümdə adınız haqqında düşünmüşdüm? Niyə elə fikirləşirsiniz ki? Bir də ki, insanlar adları ilə deyil, xasiyyətləri ilə rəğbət qazanırlar.

-Bu adı babam qoyub. Anasının adı idi.

-Allah rəhmət eləsin!

-Allah cəmi ölənlərə rəhmət eləsin!

Elxan hər şeyin yaxşı, ürəyi istədiyi kimi alındığını hiss edib söhbəti uzatmamaq üçün ciddi hal alaraq sağollaşmaq qərarına gəldi.

-Yaxşı, əziz bibi! Sizi yolunuzdan saxlamayım. İşinizə gecikməyin. Mənə görə işinizdə artıq söz-söhbət eşitməyinizi istəmərəm. Elə mən də işə tələsərəm.

-Harda işləyirsiniz?

Qəfil sualdan özünü itirən Elxan:

-Həmm... Burada, yaxınlıqda işləyirəm. Şirkətdə... - dedi.

-Aydındır! Sağ ol. İşin avand olsun!

-Sizin də.

Uzaqlaşmaq istəyən Elxan nə işə yadına düşmüş kimi dayandı və:

-Bəlkə əlaqə nömrəsi saxlayağ? Heç nə istəmirəm səndən. Bilirəm ailəlisən. Görüş-filan istəmirəm. Sadəcə, telefon nömrəni ver. Arada zəng vurub səsini eşidim, xahiş edirəm, - deyə, gülməsədi və yenə də yağlı dilini işə saldı. - Məcburi deyil. Amma aradabir zəngləşib söhbət edərdik. Mən bazar günləri boş oluram. Deyirəm, istəsəniz, hardasa əyləşib bir çay da içərdik.

Əsas nömrə idi. Onu da əldə etdi. Və bir müddət telefonla danışdılar. Əsasən də gecələr, İmran yatandan sonra başlayırdı intim söhbətlər. Bazar günü Elxan həta onu çay süfrəsinə də dəvət etdi. Birinci görüşdən özünü mədəni və imkanlı bir şəxs kimi qələmə vermək üçün onu "Teleqüllə"dəki restorana apardı. Bütün bu xərclər maddi durumu ilə üst-üstə düşməsə də, qadının rəğbətini qazanmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxırdı.

Günlərin birində Elxan nəhayət ki, istəyən çatdı. Bu, qarlı, soyuq bir axşamda baş verdi.

Dekabr ayının əvvəlləri idi. Qış, özünün böz bifətini erkən biruzə vermişdi. Hava soyuq və sərt keçirdi.

Bibixanının günləri çox yaxşı idi. Bu yaşında cavan bir oğlanla qurduğu dostluq münasibətləri əhvalını dəyişmişdi. Daha hər xırda məsələlərə görə əsəbiləşməmiş, İmranın hər axşam içkili hələ evə gəldiyini, danışığı və hərəkətlərini ciddiyyə almır, dəridən əhəmiyyət vermirdi. Çox sakit və təmkinli olmuşdu. Bəzən yaşadığı bu gözəl, maraqlı günlərin qismətində olduğuna məəttəl qalır, inanmaq istəməirdi. Bu yaşında qarşısına çıxdığı insanın sayəsində həyatının belə yaxşılığa doğru dəyişməsi onu çox sevindirirdi. Həftədə bir-iki dəfə Elxanla restoranda şam edir, parkda gəzişir, doyunca söh-

bət edərdilər. Bəzən isə "Niyə bu xoşbəxtlik mənə cavan yaşlarımda yox, indi nəsib oldu?" deyə öz-özünə gileylənirdi.

Saat altı olardı. Bibixanım adətli üzrə işdən çıxıb metroya tərəf gedirdi. Qəfil zəng yolunu dəyişirdi. Elxan onu "İçəri Şəhər" metrostansiyasının qarşısında gözlədiyini dedi. Açığı, bədənində bərk yorğunluq və ağırlıq hiss etməmiş olsa da, Elxanın səsinə eşidəndən sonra əhvalı dəyişdi.

-Alo, hardasan, ürəyim, bu tufanda? Mən metronun qarşısında səni gözləyirəm. Tez gəl.

-İşdən indi çıxdım. Hava pisdidi. Sən narahat olma. Gedirəm yavaş-yavaş...

-Necə yeni narahat olma. Səni belə çovğunda tək buraxım?

-Yox. Gözləmə. Çox soyuqdu. Get sən.

-Səni ötürüm...

-Zəhmət vermə özünə. Get. Soyuqdu...

-Nə zəhmət. Belə soyuq havada səni küçənin ortasında qoyub evə gedim deyirsən? Yox, elə şey yoxdur. Gəl. Gözləyirəm. - təkid etdi Elxan.

Bibixanım soyuqlaşmışdı. Özünü yaxşı hiss etməirdi. Belə halı ilə də Elxanla görüşmək istəməirdi. Səmasından yorğunluq yağdırdı. Rəngi ağarmışdı. Onu görəndə isə üzü güldü.

-Aşağının xeyir, bibi!

-Salam.

Elxan yaxınlaşıb onun əllərindən tutdu.

-Vay-vay. Bu nədir belə. Donmusan ki...

-Hə, deyəsən bir az soyuq oldu.

Qarın yağması Elxanın qurduğu planların əsas bir hissəsinin həyata keçməsi üçün çox əlverişli idi. Məhz bu üzəndən bir az əvvəl hazırladığı yağlı sözləri açıb dedi:

-Qurban olum! Sənə baxanda ürəyim ağrıyır. Axı sən nəyə görə belə əziyyət çəkməlisən?! Qadın qayığı görmək üçün yaranıb, əziyyət çəkmək üçün yox. İnan ki, İmranın yerində olsaydım, sənə kimi yaraşlıq, cazibədar qadını evdən kənara çıxmağa qoymazdım. Elxan nə edim? Əlacım yoxdu. Daha sənənin işləməyini istəmirəm. Ciddi sözümdür. Səhəhdən evdən bayıra çıxırsan. Yaxşı? Mən azdan-çoxdan sənə köməklik etməyə çalışsaram. - onun əllərini dodağına tərəf apardı. - Xahiş edirəm. Sözümlü yerə salma. Qurban olum.

-Qurbanın qoyun olsun! Təklifinə görə çox sağ ol. Açığı, belə təklifi heç kimdən, hətta ərimdən də eşitməmişdim, - gülməyəyə, - Mənimki də belə gətirib, - ah çəkdi Bibixanım. - Amma indi bu söhbətlərin yeri deyil. Səni də burada görmək istəmirəm. Anan da deyirsən xəstədi. Sən yaxşısı budur, evə get. Qaldı ki işimə, mən imkansızlıqdan işləmirəm ki... Sadəcə, vərdisi etməmişəm. Evdə bekar oturma bilərəm. - dedi.

-Nə danışsən? Nə ev? Xala bizdədi. Mamaya görə narahat deyiləm. Mənim dərdim sənə. Çox xahiş edirəm, bibi, sözümlü yerə salma. Xahiş edirəm, - onun buz kimi allərini ovcunun içinə alıb sıxdı. - Gedək mənimlə. Bayla - Rauf gələ. Dostumdur Rauf. Burada, yaxınlıqda yaşayır. Səhər erkəndən vacib bir işə görə rayona getdi. Evin açarları mənədir. İmrana zəng vur. De ki, bu bilmə... Bir şeylər uydur. Hər halda onu mənəndən yaxşı tanıyırsan. De, rəfiqəngildə gecələməli oldum, yollar bağlı idi. Xahiş edirəm. Sözümlü yerə salma. Vallah, sənə görə deyirəm. İstəsən sən orda gələyörsən, mən qayıdaram evə. Əsas odur ki, əziyyət olmasın sənə. - O tərəf-bu tərəfə baxan Elxan ciddi görkəm aldı. - Hava çox pisdir. Belə qiyamətdə evə necə gedib çıxacaqsan?

-Heç düşünürsən danışdığını? Bəs İmran necə olsun... O nə fikirləşər?

-İmran yaqın indi çoxdan yatmış olar. Hava soyuqda içki şüşələrinin sayı da artır axı...- bir az qımıxdı. - Nə bilim... Hər halda İmranı mənəndən yaxşı sən tanıyırsan. Dilini taparsan. Zəng vur! De ki, yollar bağlıdır. Bir rəfiqənin adını uydur. De ki, bu gecə onlarda qalmalı olacaqsan. Bu yaşında səni qışqanan deyil ki. Əminəm ki, dediklərinə inanacaq.

Bibixanım İmranla danışdıqdan sonra birlikdə avtobusa Bayıl qəsəbəsinə yollandılar.

Avtobusa əyləşib Qurban Abbasov küçəsindəki "Vanikov heykəli" adlanan dayanacaqda düşdülər. Elxan oğrun-oğrun ətrafa baxırdı. Rauf, onlardan başqa beş-altı ailənin yaşadığı ümumi bir həyatın sakinlərindən biri idi. İkimərtəbəli bina kənardan çox köhnə görünmüş olsa da sakinlər həyatı və evləri abadlaşdırdıqlarından yaşayış üçün çox yararlı idi.

Göyden qum kimi tökülən narın qar yerə düşər-düşməz küləyin istiqamətinə uyğun olaraq yerini dəyişir, küçələrdə xırda-xırda topalar yaradırdı. Getdikcə çovğun güclənirdi. Küçələrdə təkaməyərək adamlar görünürdü. Küləyin təsirindən evlərin dam örtükleri titrəyir, dəmir darvazaların cırıltısı ətrafdakı sakitliyi pozurdu. Asta-asta yolun o biri tərəfinə keçdilər. Sağ əli ilə Bibixanım belini qucaqlayan Elxan fürsətdən istifadə edərək ararib onu bərk-bərk özünə tərəf çəkirdi. Çox da uzun olmayan darsıqal bir girişdən içəri keçdilər. Balaca həyat ağappaq qar ilə örtülmüşdü. Elxan yerdən götürdüğü qarı olində topalayaraq zarafatına Bibixanımın sifətini nişan aldı.

-Ay... Sən nə edirsən? Soyuqdan az qala ölüürəm...

-Zarafat edirəm də. İstəyirəm ki, bu gözəl gecə maraqlı başlanğıcla yadda qalsın. Keç, keç içəri.

Köhnə tikili olan bu üç otaqlı mənzil o qədər də soyuq deyildi. Divarları çox qalın olduğu üçün, evin havası demək olar ki, bayırdakı çovğunla müqayisədə normal idi. Bu bina müharibə zamanı alman esirləri tərəfindən tikilmişdi. Burada - Bayıl qəsəbəsində belə bina-

lar çox idi. Bünövrəsi, evin tikiliş sxemi necə qurulmuşdusa, otaqlar yayda sərin, qışda isə isti olurdu. Ev tikilişindən anlayış olan adam, otaqlara dərindən fikir verdikdə, buranın dizayn və quruluşunda əvvəlki vaxtı ilə müqayisədə çox böyük dəyişikliklər olunduğunu görə bilərdi. Bununla da elə qənaətə gəlmək olurdu ki, bu bina yaşayış üçün yox, dövlət idarələri üçün tikilib. Yaqın ki, müharibədən uzun illər sonra bu evlər hansı yollarsa camaata satılıb. Və ya bu tikililər hərbiçilərinə də aid ola bilərdi. İki otaqlı birləşdirən divarda hündür və ensiz qaz sobası var idi. Evin tavanı hündür olsa da, soba istifadədə olarkən otaqlar, dəhliz və hətta mətbəx də isti olurdu.

Arabı Raufun yaşadığı bu mənzilə gəlib-gedən Elxan otaqlardakı əşyaların yerinə az-çox bələd idi. Əvvəlcə qaz sobasını yandırdı. Sonra mətbəxə keçib çay tədarükü gördü. Yataq otağından bir qadın xalası tapıb Bibixanıma uzatdı. Bibixanım yataq otağına keçib paltarını dəyişdi. Bir az keçdikdən sonra soyuducudan götürdüğü yumurtalardan qayğanaq hazırlayan Elxan onu mətbəxə çağırdı. Birlikdə şirin-şirin söhbət edərək yemək yədilər.

Birdən-birə işıqlar kəsildi. Elxan otaqları ölək-vələk etsə də yandırmacaq üçün şam tapılamadı.

-Eh... Şamı nə edirik? Əsas odur ki qaz sobası yanır. Otağımız istidir. Bizə nə lazımdır ki, - deyər Bibixanıma yaxınlaşaraq onu qucaqladı.

Onun isti nəfəsindən özünü titrən Bibixanım nə edəcəyini bilməyərək çabaladı.

-Elxan, xahiş edirəm, toxunma mənə. Otaqda iki çarpayı var. Ayrı yatsaq yaxşıdır, - deyib əli ilə onu özündən uzaqlaşdırdı. Elxan heç nə demədi. Sadəcə, onu özünə tərəf çəkərək öpüşlərə qorq etdi. - Bu nədir belə? Sən həyəcədən titrəyirsən? Yoxsa sənə soyuqdur? - istiqanlıqla soruşdu.

-Özümlü çox pis hiss edirəm. Deyirəm ki, ölüürəm. Sən isə hələ zarafat edirsən.

-Yaxşı, gəl uzan. Dincəl. Sənin həkimin mənəm. Bu dəqiqə səni sağaldaram, - deyib o biri otağa keçdi. Bir az sonra əl kremi ona uzadaraq, - Bax! Sənin dördlərinə bu sağaldacaq, - dedi.

-Bu nədir belə? Aa...

-Yaxşı. Üz üstə uzan görün. Darıxma. Utanma. Xalalım soyun. Səni yeyən deyiləm ki...

Elxan əl kremi asta-asta çarpayıda üz üstə uzanmış Bibixanıma küryəinə sürdü və ovxalamaya başladı. Nə isə yadına düşmüş kimi mətbəxə keçdi və stolun üstündəki günəbaxan yağının qutusunu götürərək yataq otağına qayıtdı.

-Nə edirsən? Uff... Bu nədir belə? Bütün bədənim iyilənəcək, - Bibixanım nazlanaraq etiraz etdi.

-Heç bir şey olmaz. Əsas sağlamlığındır. Xəstələndə anam bütün bədənimə günəbaxan yağı ilə ovxa-

layır. Yaxşı nəticəsini bilməseydim etməzdim.

-Ay mənim həkim balam, - güldü Bibixanım. Qayğıdan xumarlanaraq gözlerini yumdu.

Elxan onun küreyini, belini asta-asta, ustalıqla ovxaladı. Sonra yorğanı onun üstünə çəkərək erkəyəna üzündən öpdü. - Sən bir az yatıb tərle, mən də sənin üçün yaxşı bir ədviviyalı şorbə hazırlayım, - yataq otağının qapısını astaca örtüb mətbəxə keçdi.

Qaz sobasının işıltısı mətbəxin qaranlığına azca işıqlıq gətirirdi də tərəvəzlərin qoyulduğu dolabı artırıb tapmaq və şorbəni hazırlamaq Elxan üçün o qədər də asan olmadı.

Bir saatdan sonra isə şirin yuxuya getmiş Bibixanım yaxınlaşdı:

-Qalx! Şorbə hazırdır. Vay-vay... Tərin-suyun içindəsen ki...

Ona dikəlməyə kömək edərek yastığı yuxarı çəkdi. Sinidəki isti şorbəni ona tərəf uzatdı. Xoş təbəssümlə:

-Bax, bu yeməyin hamısını yeməlisən, - dedi.

-Allah sənin köməyin olsun, Elxan. Elə bil sağaldım. İndi özümü bir az yaxşı hiss ediorəm. Ağrıların çəkildir. - nə isə düşündü. - Düzünü bilmək istəsən, çoxdandır belə qayığı görməmişdim. Allah səni mənə bu yaşımnda hədiyyə göndərmiş, - dedi və gülümsədi.

-Can! Ürəyim mənim! Ağrıların çəkildiyinə çox sevindim. İndi isə sənə zoğal müəbbəsi ilə bir çay gətirəcəyəm. İçərsən, bədənin qızıqar. Günəbaxan yağının iyinə görə isə narahat olma! Səhər tezdən isti bir vannə qəbul edərsən. Keçib gedər.

-Səhər tezdən? Bəs bu gecə yağ iylenim? - deyə qadın bic-bic güldü.

-Sənin yağlı bədənin də mənim üçün əzizdir, - Elxan onun bu kəlməsindən niyyətini anladı. Elə onun ürəyindən idi eşitdikləri. - İstəyirsən elə indi öpüşlərimlə səni çimzidirim. Heç səhər yuyunmağına da ehtiyac qalmasın, - üstünə cumaraq yanında uzandı.

-Dəli. Elə demək istəmədim. Nə edirsən? - Bibixanım balıq kimi çabalayaraq onu özündən uzaqlaşdırmaq istəsə də, az sonra təslim oldu.

Səhərin açılmasına az qalmışdı. Hələ də oyaq idilər. Bibixanım elə bil ki, nağıllar aləminə düşmüşdü. İçində bir rahatlıq hissi var idi. Elxanla keçirdiyi bu gecə ona İmranla təzə evli olduqları gecələri xatırladı.

Elxan gözlerini yarıqaranlıq tavana zilləyib düşündü. Ölüm istədiyi an ağlına gələn və həyata keçirdiyi bu irənc planı, onun həyatını az-çox dəyişdi. Dərindən bir ah çəkib gözlerini yumdu. Aynurun oksi onu gözü-yumulu halda da narahat edirdi. Bu, xəyanət idimi? Heç özü də bilmirdi. Əgər xəyanət idisə, bəs niyə onun düşündü? Bibixanımla birgə yediyi yeməkdə, gülüşlərdə, heyecanlı anlarda, hətta yataqda da sevdiyi insan bir an da olsa yadından çıxmırdısa, nə idi bu hissin adı? Nə qəder düşündü, tapa bilmədi...

Bibixanım yatağından qalxmaq istəyərkən bədəninə ağırlıq hiss etdi. Divar saatına baxdı. Əqrəblər doqquz tamamı göstərirdi. Dönüb şirin-şirin yatan Elxana tərəf baxdı. Yorğun və süzgün baxışları ilə onun yatışını müşayiət etdi. Əlini astaca onun alınına, qollarına və dodaqlarına çəkərək, tüklü sinəsinə tərəf gətirdi. Sinəsinə sığallayaraq yavaşca üzündən, dodağından öpdü. Tələyə düşmüş bədbəxt qadın bir anlıq özünü xoşbəxt sandı.

-Bu gün hamı işə gecikir, - Bibixanım salona girərkən Yeganə bir ona, bir də divar saatına baxdı.

-Hə, qızım. Yollar bərhad vəziyyətdə idi. Heç evə də gedib çıxıb bilmədim axşam. Bayıldakı rəfiqəmgildə gecələməli oldum. Heyif deyil şəhər... Müşfiqabadın xaraba yolları bezdirib mənə.

Bibixanımın sözləri Aynurun qulaqlarında əks-səda verdi. Bilirdi ki, Elxan da, dostu Rauf da Bayılda yaşayırlar. Qışqarıqdan ürəyi bərkdən döyündü. Cəld otağına keçib Elxana zəng vurdu.

-Alo... Deməli gecəni o qarı ilə gecələdin, hə? - qışqırıb ağladı.

-Nə gecə? Dəli olmusan? - Elxan onu sakitləşdirməyə çalışdı.

-Öz qulaqlarımla eşitdim. Dedi ki, gecə Bayılda olub.

-Ay qız... Bir qulaq as, sonra əsəbiləş. Raufdan xəbər etdim ki, bizə gedək. Açarları da Bibixanıma verdim ki, gedib orada gecələsin. Axı burda nə qəbahət var... Planlarımızın baş tutması üçün canıyanmışlıq etməliyəm də...

-Bax deyirəm sənə, Elxan. Əgər onunla yatdığını bilsən, sənin üçün pis olacaq.

-Nə yatmaq... Başın xarab olub? Alo, alo, alo...

Elxan hardasa peşmançılıq hissi də keçirirdi. Aynurla danışıqdan sonra buna qəti əmin oldu. İndi onun ürəyi hiylə, yaltaqlıq, bir də ki, sevgi hisləri ilə qarət olunmuşdu. Onun firıldığı, yaltaqlığı çox tez, rahat şəkildə baş tutdu. Qərəbisi də o idi ki, istəyinə nail oldu. "Məgər qadınlar bu qədər axmaq olar? Niyə belə tez uyurlar hər şeyə... Görəsən, qadınların hamısı belədi? Yox, yox, insanlar fərqliydi. Düşüncələri, əqidələri fərqliydi. Bəlkə qadınların ən axmağı, ən pisi Bibixanımdır. O da mənim hiylə ilə dolu tilovuma düşüb? Görəsən, mən qürurlu, qətiyyətli, xudrəsənd qadınları da, belə tez yoldan çıxarmağı bacarırdım? - deyə düşündürdü. İndi onun ürəyi iki hissəyə bölünmüşdü. Bir hissəsində təmiz, saf sevgi, o birində hiylə, yaltaqlıq var idi. Düşündürdü ki, o bir ürekdə bu, bir-birindən çox fərqli hissləri eyni anda necə daşıya bilər... Bu da bir təcrübə idi? Həyat təcrübəsi? Amma nə qədər düşündürsə, cavab tapa bilmirdi. O, əmin idi... əmin idi ki, nağılların sonunda xeyrin şər üzərində qələbəsi kimi, ürəyinə hakim

kəsilmiş bu hissələr də sonda məhəbbətin qalıbiyyəti, yalancın məğlubiyyəti ilə bitəcək. Amma necə bitəcək, hansı sənəqlə bitəcək, bu haqda heç özü də bilmirdi. Tək onu bildirdi ki, vicdanı ölməyib. Bunu Bibixanımla hər xoş ünsiyyətindən sonra gizli çəkdiyi əzablar ona pıçıldayırdı.

Bibixanım gecə evə getmədiyi üçün narahat idi. Axı bu, həyatında İmranın birinci gecə idi. Odu ki, işdən tez çıxdı, evə tələsdi. Ərinin gecə evdə olmadığı üçün onunla necə münasibətdə olacağını, buna necə reaksiya verəcəyini düşündürdü və əlbəttə, nəticə onun üçün çox maraqlı idi.

-Axşamın xeyir, - İmran istehzayla qadınını süzdü.

-Salam, - özündən asılı olmadan quru cavab verdi.

-Nə olub? Adam saymırsan. Bayıldakı rəfiqən təzə peyda oldu?

-Bizdə - salonda təzə işçidi. Çox məhraban qadını. Belə də ki, pislik etmədi ki, mənə... Halımı görüb, ürəyi ağrıdı. Təklifindən dönə bilmədim, - nə isə düşünmüş görkəm aldı. - Sağ olsun, vallah. Çox sağ olsun. Bəlkə də evə gəlib çıxma bilməzdim. Yaxşı ki, getdim onlara...

İmran hirsələnib onun sözünü kəsdi.

-Bəri bax, əvvəl belə söhbətlər olurdu? Havanın nə fərqi? Gəlib çıxırdın da evinə, gec də olsa. Kiri sən alah, baş-beynini aparma. Rəfiqəsi peyda olubmuş, - ağzını büzdü.

Pis oldu Bibixanım, çox pis. Axı niyə belə olmalı idi? İmranın bu hərəkəti ona Elxanla yenidən görüşmək üçün fürsət vermirdimi? Bəlkə də bu an, çoxlan qınaydı Bibixanımı. O isə başqa şeylər düşündürdü, şeytanın bir insanın içinə girərək, onun hissələrini hakim kəsənləri. Amma sözünü doğrultmağa çalışdı. İmranın nədənsə şübhələnməyini istəirdi.

-Ay İmran, elə bilirəm ki, kiminsə evində gecələməkdən xoşum gəlir? Bax, bir gör ev-çəlik nə kökdür... Mətbəxdə buluşuq qablarını sayı bilinmir. Hazır yemək də yoxdu. İndi ikiqat əzab çəkəmiyəm.

İmran dodaqlarını marçıldatdı.

-Hə... Şakir axşamdan yaxşı xaş asmışdı. Səhər açıldandan vururuq. Dedim bibi də evdə yoxdu, gəlir elə bu dəfə bizə yığışaq. Sənin payını da saxlamışam.

Bibixanım başını bulayaraq mətbəxə keçdi.

İmran yeyib-icməkdən çox böyük fəxrə danışırdı. Bu, bəlkə də onun spirtli içkilərə qarşı olan seğisindən irəli gəlirdi. O, hələ cavan yaşlarından dostlarla bir yerə yığışmağı, içki məclislərini çox sevirdi. Amma nə qədər çox içmiş olsa da özünü idarə etməyi bacarırdı. Bu yaşına qədər sərxoş olduğu hallar çox tək-tək, yaxın qohunluların toyunda, ya da elə məhəllədə, qonşularla içdiyi vaxt olmuşdu. Ümumiyyətlə, ona konardan baxan heç də içki aludəçisi olduğunu hiss edə bilməzdi. Ta ki, yaxınlaşıb onunla söhbət etməsə və spirt qoxusu hiss olunmasa...

Əslən Şamaxıdan olan İmran elə Bakıda doğulub, boya-baş çatmışdı. Ailədə üç uşaq olmuşdular. İki qardaş, bir bacı. Anası hələ uşaqların yeniyetmə vaxtlarında uzun sürən xəstəlikdən sonra dünyasını dəyişmişdi. Atası Salman kişi bənna idi. Elə İmran da bu sənətdə onun vasitəsi ilə yiyələnmişdi. Ətraflarındakı evlərin demək olar ki, çoxunu elə İmran tikmişdi. Çox yaxşı əl qabiliyyəti var idi. Müşfiqabadda, eləcə də Bakının bir çox kəndlərində onu yaxşı bir usta kimi tanıyırdılar. Bir neçə il bundan əvvəl isə ikimərtəbəli bir evin damından yıxılmış, bir müddət yataq xəstəsi olmuşdu. O üzəndə həkimlər fiziki işlə məşğul olmağa qadağa qoymuşdular. Buna baxmayaraq, İmran işindən qalır, bəzi yüngül usta işlərinin öhdəsindən gəlirdi. Getdikcə bel ağrıları gücləndikdən sonra isə fiziki işdən həmişəlik imtina etmək qərarına gəldi. Bir müddət oturaq həyat keçirdiyi üçün çəkisi də çoxalmışdı. İçkiyə, marağı az imiş kimi, getdikcə sayını çoxaltmış, bunu, işsiz-gücsüz olduğu, çox darıxdığı ilə əlaqələndirirdi. İndi isə yaxşı yeyib-icməsinə baxmayaraq gün-gündən arıqladığı hiss olunurdu. Şəker xəstəliyi də bir yandan ona rahatlıq vermirdi. Amma, səhhətinə fikir vermirdi, demək olar ki, hər gün içki içirdi.

Gənc yaşında Bibixanımla ailə qurduqdan bir neçə ay sonra buraya, Bibixanımın evinə köçmüş, həmişəlik burada yaşamağı olmuşdu. İmranın qardaşı ondan böyük idi. İmran evləndikdən sət xasiyyətlili böyük gəlin Bibixanımla yola getmədiyi üçün İmran bu evdən getməyə qərar vermişdi. Bu, həm də Bibixanımın öz razılığı ilə olmuşdu. İmranın kiçik bacısı Xatirə isə Şamaxıya, elə öz bibisi oğluna erə getmiş, orada yaşayırdı. Aradabir şəhərə gəlib atasına, ailəyə baş çəkmiş olsa da, Salman kişinin vəfatından sonra, demək olar ki, ata evindən ayağı kəsilmişdi. Sonuncu dəfə, böyük qardaşı Qüdrət vəfat edəndə gəlmişdi ata evinə. İndi İmranın nə bacısı, nə də qardaşının ailəsi ilə heç bir əlaqəsi yox idi. Bəzən qardaşının balaları ilə rastlaşıb, yad adamlar kimi salamlayıb ötürürdülər. İndi İmranın hər şeyi onun ailəsi - Bibixanım və övladları idi.

Elxanla Bibixanımın birgə keçirdiyi o gecədən sonra çox şey dəyişdi. Görüşlərin sayı çoxaldı, özü də necə... Hardasa bağlılıq hiss olunurdu. Əlbəttə, Elxanda yox, Bibixanımda. Bu bağlılığı Elxan min hoqqadan çıxaraq yaratmışdı. Asan deyil, istəmədiyin insanla zorla, nəyə görə isə sız münasibət qurmaq və niyyətdə hasil olmaq. İş o yerə çatdı ki... Daha doğrusu, Elxan işi o yerə gətirdi ki, Bibixanım onsuz bacarmırdı, onu gec-gec görəndə darıxdı, özünə yer tapa bilmirdi. Bir səhər isə qarlı bir iş oldu, daha doğrusu, planın on yağlı, inandırıcı məqamı... Mertodan çıxanda Elxan qofıldan onun qarşısını kəsdi.

-Bibimin sabahı xeyir!

-Aaa... Sabahın xeyir. Nə olub? Üzün gülür.

-Əvvəl də görüm, işə bir az gecikə bilərsiniz?

-Niyyə axı? Sən də, o zaman mən də deyərəm gecikə bilərəm, yoxsa yox.

-Sürprizdi! - gülərək gözlerini qıydı. - Axı bunu evləncə deməzlər.

-Biy... Başına xeyir. Bu yaşda mənə nə sürpriz gözləyir, görəsən?!

Hər şeyə hazırmış kimi, Elxan yenə də yağlı dilini işə saldı və bir az piyada getdikdən sonra sürprizi təqdim etdi.

-Bax, bu metrodur, eləmi? - sağ əli ilə metro tərəfi göstərdi. - Yaxşı bəs bu tərəf haradı? - Sol əlini də qaldırıb uzaqdan boylanana binaya işarə etdi. Bina salon tərəfdə idi. Və Bibixanım elə anladı ki, bu yaxınlıqda nə işə var. Amma nə? Onu düşünə bilmirdi. Hövsələdən çıxdı.

-Yaxşı, də görüm bura niyə getirdin mənə. İşə gecikirəm, tez ol.

-Ha-ha-ha... - Elxan elə güldü ki, elə bil səhnədə, tamaşaçıların qarşısında çıxış edirdi. Axır ki, mətləbə keçdi. Bir həftə olardı ki, buraları ələk-vələk edib, düz-əməlli bir ev kirayələmişdi. Bu, onun yağlı planlarının ikinci hissəsi idi. Birlikdə yaşamaqları, çox şeyi dəyişə bilirdi. Məsələn, Bibixanım öz evindən soyuyacaqdı ki, Elxana da bu lazım idi. Çünki evdəndə soyuyandan sonra bura - kirayədə qaldıqları bil ev ona doğmalaşacaq və evə hardasa azdan, çoxdan pul xərcləyəcəkdə. Onsuz da Elxanın düşündüyünə görə, İmrana o qədər də çox pul lazım deyildi. Lazım olmuş olsa da, qızına nə gəlib? Qoy Bibi də bir az rahat nəfəs alsın, müvəqqəti də olsa öz həyatını yaşasın. Axı o, Elxana hələ lazım olacaqdı. Elxan birtəhər onu razı saldı. Kirayə tutduğu evə gəldilər.

-Bibi, qurban olum, mən daha bacarmıram. Sənsiz çətindir. Həm də istəmirəm öz ziyətə kökənsən. Salonla buranın arasındakı məsafə çox yaxındır. Rahat gedib-gələcəksən işinə. Heç olmasa qışı, soyuq ayları burada qal. Sonrasına özün qərar verərsən. Amma, indi qərarları biz ikimiz veririk. Mən sənə həmişə sevəcəyəm. Ayrılıq səndən ola bilər, məndən yox. Heç vaxt, unutmama bunu. Mən hələ uşaqlıqdan dostluğa sadıqəm. İndi isə sənə görə canımdan belə keçərəm. Bu arada, evin iki aylıq kirayə pulunu da ödəmişəm.

-Sən nağıl danışsən, Elxan? Birco onu unutmama ki, mən orli qadınam. Axı biz münasibət quranda bu münasibətlərin çox da dərinləşməyinə imkan verməyəcəyimizə söz vermişdik. İndi etdiklərin isə bunun tam əksindən xəbər verir. Mənə başa düş. Bunu cədo bilməyərəm. Sən subay oğlansən. Bəs mənə, həyatımı düşünürsən? Bu yaşında ailə-uşaq, qohumları içində rüsvay olmağımı bilirəm ki, istəməzən. İndi özün düşün. Mənim yerimə hansı qadın olsa, etiraz edərdi. Odu ki, incimə. Sö-

zünü yərə salası olacağam bu dəfə... - narazı görkəm alırdı.

Elxan divanda oturub hər iki əli ilə başını sıxdı və hönkürdü.

-Yaxşı, sakit ol, - Bibixanım ona yaxınlaşdı. Elxan onu özündən uzaqlaşdırdı.

-Axmaq mənəm! Mən axmaqam! - qışqırdı Elxan. - Ərli qadın imiş... Elə də ki, onu sevirsən. De ki, onsuz yaşaya bilmirsən. Mən də sənə üçün öyləncəyəm, he? Axı niyə hislərimlə oynayırsan? Bu, ən böyük günahdır. Bilirsən? - yenə uşaq kimi ağladı.

-Ay dəli, - Elxanın saçlarını sığalladı. - Qısqaqırsan? Söhbət eşq-məhəbbətdən getmir. Bizim aramızda o söhbət çoxdan bitib. Dost kimi yaşayırıq. Demişdim axı sənə... Mən, sən düşüdüklərin nəzərdə tutmuram. Başa düş mənə. Evin təmizlik işləri-filan... - Elxan onun əlindən tutub cəld özünə tərəf çəkdi. Bibixanım azacıq büdrəyib, ixtiyarsız dizləri üstə çökdü. Qucaqlaşdılar.

-Sənə demirəm ki, evə getmə... Arabir gedib baş çəkərsən, - dönə-dönə üzündən öpdü.

-Bəs İmrana necə deyim səhərdə kirayə qaldığımı?

-Aaa... Nə kirayə? Necə də saf ürəkliyəm, ay bibi. Kirayə-filan demə. De ki, rəfiqənin yanında qalacağam. Havalar soyuqdu, yollar narahatdır, yənsalam. Bir də ki, nə bilirəm ki, dediklərin onun ürəyindən olmayacaq. İçki aludəçisi olanlar təklifi sevir. - deyib gülümsəməyə çalışdı.

Ev köhnə ev idi. Bu ikiotaqlı mənzil qədim bir binanın ikinci mərtəbəsində yerləşirdi. Giriş çox da geniş olmayan dahlizlə başlayırdı. Buradan işə üç, yan-yana qapı açılırdı. Bir mətbəxə, biri qonaq otağına, o birisi yataq otağına. Evin döşəməsi və tavanına baxdıqda çoxdan təmir olunduğu bilinirdi. Taxtadan olan qapı və pəncərələri də köhnəydi. Yaşayış üçün yararlı olan bəzi əşyalar var idi. Qab-qaşq, komot, köhnə televizor. Bu köhnə ev Bibixanımın həyatında bir dönüş nöqtəsi oldu. Yaxşılaşdı, və ya pisləyi doğru olduğunu isə o biri səhifələri çevirməklə biləcəksiniz.

İmranı birtəhər yola getdikdən sonra bəzi pal-pal-tarını çamadanı yığdı. Elə bil həyatında nəşə dönlüş baş verirdi. Nə idi onu belə sevincək edən? Heç özü də bilmirdi. Amma bilirdi. Sevirdi. Bu yaşda sevgi də ömrün keçməkeşli günləri kimi doşətli, sıxıcı ruhi. Əsas, qarışıqlıq sevgi yaşaması idi. Bütün ruhu ilə doymişdi. Gözlərinin içi bahar fəslinin bağlarını kətlədir. Ürəyi də cavanlaşmışdı. Əlbəttə, bunu ancaq özü ürəyinin səsinə hiss edirdi.

Taksi sifariş etmək istədikdə nə isə düşünüb dayanırdı. Hə, əsas məsələ və xüsusi "cehiz" barədə düşündü. Bu, mücrü idi. Babasından qalan var-dövlət. Bir az düşündü, və ərinin tez-tez dostlarla evdə nərd oynadıqlarını nəzərə alaraq, ən etibarlı yer elə öz qaldığı yerdirdi de-

yə fikirşorək qızılla dolu olan mücrünü götürüb çamada, pal-paltarn arasında yerləşdirirdi. İmran evdə yox idi. Onsuz da onu gündüzlər evdə tapmaq olmurdu. Qocalığını keçirirdi çöl-bayrda...

Bibixanmla Elxan artıq bir ay idi ki, birlikdə yaşayırdılar. Bu ay ərzində bir neçə dəfə İmrana da baş çəkmişdi. Bir sözlə, işləri qaydasında gedirdi. İş yeri ilə qaldığı ev arasındakı yol çox rahat olduğu üçün daha əvvəlki kimi yorulmur, səhhətindən şikayət etmirdi. Elxanın isə pulu tükənirdi. Qərribə də o idi ki, təmiz bir ömür sürdüüyü vaxtlar pul tapa bilmirdisə, indi pul ordan-burdan sel kimi gəlirdi. Əlbəttə, bütün bu pulları borca götürmüşdü. Qayıtnalısı vaxt gəlib çatdıqda isə yağlı fəndlərini işlətdi. Məhkəmə işini də bir az uzadıb, təxirə saldımışdı. Bir axşam isə hər şeyi Bibixanma danışdı.

-İşdən qovdular məni.

-Niye? - narahat oldu Bibixanım.

-Nə bilim. Sözümlüz düz gəlmədi müdirle. Sən ürəyini sıxma. Tez bir vaxtda iş taparam özümə. Yaxşı olaçaq.

Bibixanma yalan demişdi. Hər gün dostlarla veyləndiyi, Aynurla görüşdüüyü saatları guya işə gedib-gəlməmiş kimi özünü göstərsə də bu çox davam edə bilməyəcəkdi. O üzden indi hər şeyi danışmağın - işdən qovulduğunu, kasıblaşdığını və ən əsası, anasının vəziyyətinin pisləşdiyini ona açıb deməli idi.

Bibixanımın İmrana baş çəkməyə getdiyi günlər Elxan anasının yanına gedirdi. Ona da yalan danışmışdı. Guya, hansısa rayonda tikinti işləri ilə əlaqədar bir işdə çalışırdı. O üzden evə tez-tez gələ bilmir. Amma onu ərzaq və dərmanlarla təmin edir, vaxt tapan kimi həkimə - müayinəyə də aparır. Feridənin halı isə gün-gündən pisləşirdi. Oğlunu üzümək üçün ağrıları çox da biruzə vermir, hər dəfə "yaxşıyam" deyərək ötürürdü. Bir gün isə ağrıları daha da şiddətləndi və həkimin dekləri Elxanı inanılmaz dərəcədə pis bir vəziyyətə düşürdü.

-Nə deyim, ay oğul, səndən gizlədəsi deyiləm. Səhiyyə hüquqları da buna yol vermir. Anasının vəziyyəti pisdür. Qara ciyəri demək olar ki, siradan çıxır. Təcili əməliyyat olunmalıdır. Yoxsa... - bir az susdu. Udqunub sözünə davam etdi. - Bilirəm. İndi çox çətin zəmanədi. Səndə də o qədər pul hardandı ki... Türkiyədə bu xəstəliklə mübarizə aparən həkimlər çoxdu. Ora aparmağınızı məsləhət görürdüm. Ancaq sizdə o qədər pul hardandır ki...

Daha artıq sərhe çtiyəc yox idi. Əşitdikləri Elxanı çox məyus etdi. Ağlaya da bilmirdi. İstəmədi anası bu barədə nə isə bilsin. Ümidə Bibixanma gəldi. Necə deyocəkdi? Nəçə pul istəyə bilərdi ondan? Bunları düşündükcə ürəyi sıxılırdı. Bibixanımda yaxşı qızıl, brilyant-

lar olduğunu bilirdi. Elə onunla tanış olmağının məqsədi də özünə bəlli idi. Anasının vəziyyətinin bu yerə qalib çıxacağını isə düşünməmişdi. Nəhayət, bütün gücünü toplayaraq bir axşam bu barədə söhbət açdı:

-Ananın halı çox pisdür. Bilmirəm nə edim. İş də tapma bilmirəm. Sənə deməmişdim. İstəmədim üzüləsən. Ancaq indi deməyə məcburam.

-Nə olub? Ciddidir iş?

-Hə... - sakitləşməyə çalışdı. Birbaşa mətləbə keçə bilməzdi. - Həkim bahalı dərmanlar yazıb. Amma pulum yoxdu. Dayım bir az kömək etdi. Əsas məsələ bu deyil. Pul götürmüşdüm bankdan. Ödəyə bilmədim vaxtında. İşim məhkəmədədir. Utandırım sənə deməyə. Amma nə edim? Ürəyimi boşalda biləcək yeganə insan sənənsən, - kövrəldi.

Bibixanım çox məyus oldu. Kim sevdiyi insanın belə vəziyyətə olmasını istəyirdi ki... Bəlkə Elxan indi öl də desəydi, ölərdi. Məgər sevdiyi insana görə nələrəndə keçənlər azmı olub? Əsasən də Bibixanım kimi fədakar qadınlar.

-Yaxşı. Kövrəlmə, özizim. Banka nə qədər borcun var?

-Beş min, - birməfəsə, çəkinmədən dedi.

-Həç narahat olma. Ölməmişəm ki... Vəziyyətdən çıxararam səni. Amma şərtim var. Sabahdan düş işlərinin üstünə. Bank işini həll edənə sonra mütləq bir iş tapıb işləməlisən. Sənin puluna ehtiyacım yoxdu. Bunları sənə görə deyirəm. İşsizlik səni üzür.

-Yox, yox. Nə danışsən, bibi... Mən sadəcə sən ilə dərdimi bölüşmək istədim. Səndən pul qəbul edə bilmərəm. Yox, yox... Bunu ağlına da belə getirmə. Dostlarımdan taparam pul. Sən narahat olma.

-Aaa... Mən burda, sənin yanında ola-ola, sən indi gedib kimdənsə pul tapmaq istəyirən? Deməli, məni özünə yaxın birisi hesab etmirsen?

-Elə demək istəmədim... Sadəcə...

-Sənin çətin gündündə yanında olmalıyam. Sabah mən də belə bir vəziyyətə düşə bilərəm. O zaman, sən mənə kömək edərsən. - deyə onun sözünü kəsən Bibixanım, çamadanından çıxardığı beş min manat pulu sayıb Elxanın ovuncunun içində sıxaraq üzündən öpdü.

Elxan pulu götürür-götürməz, quş qanadı ilə uçurmuş kimi evdən çıxdı. Qismən həyata keçirmək istədiyi planlarının ilk addımlarına sevinir, artıq özünü sevdi-rə bildiyi bu sarsaq qadının ölinin içində olduğunu düşmə etmirdi. İlk əvvəl Aynuru düşündü. Qızıl dükənina gedib 700 manat məbləğində bir boyunbağı aldı. Sonra gül dükənindən böyük bir gül bağlaması alıb Aynura zəng vurdu. Görüşüb, restorana getdilər. Aynurdan ayrıldıandan sonra isə evə lazım olan bəzi şeyləri alıb anasına baş çəkdi. Xalası onlarda idi. Zarafatına söhbətlər edib, xeyli gültüşdü. Feride yuxuya gedəndən sonra isə gültüşlər göz yaşları ilə əvəz olundu.

-Gözləməliyik. Başqa çarə yoxdur. Ancaq oturub gözləməliyik. Barışmalıyıq hər şeylə. - dedi Solmaz. Nəmlı gözlerini xalalarının öteyi ilə sildi.

-Nə danışsən xala? Nəyi gözləməliyik? Deyirsən, gözümlə görə-görə ölsün anam?

-Sus! Yavaşı damış. Fəridə eşidər. - Barmağını dodağın üstünə apararaq yataq otağına sarı boyladı. - Ay oğul, sən pulun varmı ki, onu Türkiyəyə aparasan... Evin kirayə pulunu da ödəməmisiniz. Səhər ev yiyəsi gəlmədi. Dedim ki, bir-iki gün də vaxt versin.

Elxan pəncərə önünə keçib uşağ kimi, için-için ağladı.

-Sakit ol. Həyatdır da. Gərək barışaq. Kasıbcılığın üzü qara olsun. - yenə təselli verdi Solmaz. Amma Elxan üzülməsin deyər təskinlik verməmiş olsa da, dörd qurd kimi onu içindən yeyirdi.

Elxan bir balaca sakitləşdikdən sonra cibindən pul çıxarıb xalasına uzatdı.

-Al bu pulları, kirayə pulunu ödəyərsən. Bir də ki, səhə yaxşı bir həkim çağır, müvəqqəti də olsa bir müalicə yazsın. Mən də görün hardan pul tapıram...

-Hardan tapacaqsan, ay oğul! İtirmisən ki, tapasan. Bir manat deyil, beş manat deyil. Eh...

Elxan Bibixanımın zəng vurub burada - anasının yanında gəcələyəcəyini dedi. Səhər yatağından qalxan kimi isə birbaşa məhkəmə ilə bağlı olan işini həll etməyə gətirdi.

Aynur çox darıxırdı. Elxan ona vaxt ayırmış olsa da içində bir boşluq hiss edirdi. Nə idi bu? Heç özü də bilmirdi. Çox peşman olmuşdu. Elxanın bu əməllərini qaçaqdan bilə-bilə qarşısını almamışdı üçün özünü qınayırdı. Axı niyə onun başqa bir qadınla əlaqəsi olmalı idi? İnanırdı ki, aralarında heç nə yoxdu. Daha doğrusu, Elxan onu inandırmışdı. Amma qısqançlıq onu içindən yeyirdi. Günü-gündən sımxırdı. Görüşürdü. Elxanın ona etdiyi hədiyyələrin haradan maliyyələşdiyini də bilmirdi. Tez-tez ona "Elxan, qayıt bu yoldan. Cəhənnəm olsun o da, onun qızları da. Vicdanla yaşamaq hər şeydən üstündür. Qayıt, xahiş edirəm", desə də, bu sözlər vicdanını itirmiş bir inşana güllü görünürdü. Necə yəni qayıt? Bu qədər əziyyətdən sonra qayıtmaq mı olardı? Borclarını qaytarıb, az-çox özüne gəlmiş adama belə sözlər deməkmi olardı? Aynur daha onu bilmirdi ki, hələ oyunlar qabaqdadı... Hətta onların intim əlaqədə olduqlarından da xəbərsiz idi yazıq. Ələ bilirdi ki, Bibixanın şəhərdə ev kirayələyib, tək yaşayırdı. Elxan da arabir onunla şam yeməyi edir və gəzintiye çıxırlar. Vəssalam, bildiyi ələ bunlar idi. İnanırdı Elxana. Ona xəyanət edəcəyini ağılna belə getirmirdi.

Elxan xeyli rahatlaşmışdı. Vəziyyəti az-çox düzəlmişdi. Əlbəttə, söhbət maddi vəziyyətdən gədir. İndi iş

tapmaq bərədə də düşünmürdü. Özünü belə sevdirdikdən sonra niyə əziyyət çəkməli idi? Məgər baş verənlər üreyindən deyildi? Onsuz da onun işləməyi heç nəyi deyəməyəcəydi. Ona qəpik-quruş yox, anasının əməliyyat olunması üçün böyük məbləğdə pul lazım idi. Qaldı ki, evin gündəlik problemlərinə, bütün bunları Bibixanın həll edirdi. Kommunal xərclər, ərzaq, Elxanın yüngül cib xərcliyi, üstelik ev kirayəsi də onun boynunda idi. Bunları istəməsə də etməyə məcburdu. Aradabil öz evinə getsə də bütün varlığı ilə Elxana və şirin xatirələrə dolu olan bu köhnə evə bağlanmışdı. Amma Elxanın bəxş-bekar gəzməyinə görə aralarında xırda sözsöhbətlər də olurdu. Hətta bir neçə dəfə "Sən son vaxtlar yaxşı görünürsən. İçki də içirsən. Mənə diqqət etmirsən. Belə olmaz, Elxan. Mənim qayğıya ehtiyacım olduğu üçün burada - sənənin yanında. Etmə belə", deyər gələcəyə də gələcək keçirdiyi rahatlıqdan sonra narazılığı unudulurdu. Elxan da bütün bunları anasının əhvalı ilə əlaqələndirirdi. Və onu şirin dilə tutaraq tez bir zamanda hər şeyin keçib gedəcəyinə inanırdı. İndi nə edəcəyini bilmirdi. Hər gün anasının ömründən azalırdı. Hərəkət etməli idi. Ya Bibixanın pul istəyəcəkdə, ya da... Neçə dəfə bu bərədə söz açmağa cəhd etsə də ağılna bir şey batmırdı. Və bir gün Bibixanın evdə olmadığını anda beynində toparlanan planının bir qismini də həyata keçirdi.

Evdə tək idi. Çox darıxırdı. Düşünür, düşünür, ancaq düşünürdü. Düşünməkdən başqa çarəsi də yox idi. İlk müəlliminin sözlərini xatırladı. "İnsan düşüncəyə kamilləşir!" Beynində yuvarlanan bir fikir onu rahat buraxmırdı. Düşüncədə gözlerini divarda o tərəf-bu tərəfə gəzdirir, baxışları evin dörd bir tərəfində dövrə vurduqdan sonra mücrünün yerləşdiyi dolabda ilişib qalırdı. Bu reaksiya bir neçə dəfə təkrar olunduqdan sonra baxışları əsas hədəfə ləvbər vurdu. Lazımı ünvan onu maqnit kimi özünə çəkdi. Ayağ qalxıb cazibə qüvvəsinə tabe oldu. Əvvəlcə mücrüyə tərəf yaxınlaşdı əlini uzatdı. Mücrədəki par-par yanan brilyantlar gözlerini qamaşdırdı. Tez ağızını bağlayıb götürdüyü yerə qoydu. Sonra nə işə fikirliyə mücrədəki qızılların yansımasını götürüb cəld cibinə qoydu. Və "Eh nə olar, olar. Əsas anamın yaşamasıdır. Məni polisə vermək istəmə şantaj edərim. Deyərəm ki, münasibətlərimiz bərədə ərinə və bütün iş yoldaşlarına hər şeyi danışacağam. Əlbəttə, rüsvay olmaq istəməz. Onsuz da onunla bağlı planlarının əsas hissəsi də ələ bu qızıllar oldu etmək idi. Ev almaq, evlənmək istəyirdim. Amma nə edim? Deməli qismət beləymiş", deyər düşündü və özüne aid olan sənədləri götürüb evdən çıxdı. İndi onun üçün vaxt qızla bərabər idi. Qızılları satıb Türkiyəyə uçuş təyyarəyə tətbi bilət almalı idi.

Əvvəlcə metro "Memar Əcəmi" metrostansiyası yaxınlığındakı "Moskva" universitetinə gəldi. Girişdə po-

lisler dayanmışdı. İxtiyarsız bədöni titrəmiş olsa da, özünü sərbəst aparmağa çalışdı. Qızilları hamısını burada satmaqla nəzəri cəlb edə bilərdi. O üzəndən, təmkinlə gəzir, qiymətlərlə maraqlandı. Ətrafa baxdıqca gözləri qamaşdı. Hind filmlərini xatırladı. Sanki qızilları gizli bir qalanın içində idi, ətrafında isə güclü çıçaqlar hər tərəfə işıq saçdı. Satıcıların görkəmi də fərqli idi. Görkəmlərindən nədənsə, xarici vətəndaşlara benzəyirdilər. Onları görəndən bəlkə də Azərbaycanın varlı bir dövlət olduğunu düşünərdilər. Satıcı qadınların əksəriyyəti dolu bədönlü idi. Bahalı geyimdə və makiyajda idilər. Boyun-boğazlarına da o qədər qızıl taxmışdılar ki, elə bil satdıqları daş-qaşlarla bərabər özlərini də nümayiş etdirirdilər. Satıcı kişilər də fərqli geyimdə və soyuqqanlı idilər. Alıcılara da adi insanlardan fərqlənirdi. Elxan ayrı-ayrı vitrinlərdəki qızillara baxıb qiymətlərlə maraqlandıqdan sonra qızilları bir neçəsini satın gəldiyi tərəfdən yox, o biri - arxa çıxışdan çıxdı. Sonra avtobusa oturub "Xalqlar Dostluğu" metrosuna tərəf getdi. "Laçın yarmarkası" adlanan ticarət mərkəzinin yuxarı mərtəbəsində də qızıl alış-veriş gedirdi. Bəzilərinə də burada satdı və əlbəttə, ən gözəl briyant qaşlı dəsti Aynur düşünərək gödəkəsinin cibində gizlətdi. Xalaxına zəng edib təcili onlara getməyi və yol üçün lazım olan pal-paltarı çamadanı yerləşdirməyi xahiş etdi. Evə çatan kimi isə heç bir suallara cavab vermədən lazım olan sənədləri götürüb teyyarəyə билет almağa yollandı.

Bibixanın pillələri asta-asta qalxıb qapıya yaxınlaşanda Elxanın evdə olmadığını hiss etdi. Ona zəng vürdü. Nömrəsinə zəng çatdı. Ağlına gələn ilk fikir Fəridənin əhvalının pisləşməsi oldu. O üzəndən Elxanı axtarmaq fikrindən daşınaraq otağa keçdi və paltarını dəyişib mətbəxdə qab-qacaqla, biş-düşlə məşğul oldu.

Gecə saat ikini keçirdi. Elxandan isə bir xəbər, səs-soraq yox idi. Bibixanın dözməyib yenidən ona zəng vürdü və telefonun yenə sönüklü olduğunu görüb narahət halda yataq otağına keçdi. Ağzı bir az aralı qalan mücrünü gördükdə isə özünü itirdi. Yaxınlaşdıqda, mücrünün yarıncıq olduğunu gördü. Gözləri bərəldi. Gördüyü mənşərəyə inanmış kimi, gözlərini açdı, yumdu. Əvvəlcə evdə oğurluq hadisəsi baş verdiyini düşündü. Tələsik telefonuna əl atıb polis məntəqəsinə zəng vurmaq istədikdə nə isə fikirləşib dayandı. "Bəlkə qızilları Elxan götürüb?" deyə düşündü. Yatağına uzanıb səbrsizliklə səhərin açılmağını gözlədi.

Günlər ötürdü. Elxandan isə heç bir xəbər-ötər yox idi. Bibixanın salonda da işləri yaxşı getmirdi. Müştərilərlə yaxşı davranmırdı. Əsəbi idi. Haqqındakı pıçhapıç da bezdirmişdi onu. Özü haqqında qulağına bəzi pis sözlər gəlib çatmış olsa da əhəmiyyət vermirdi, amma tez-tez qizlər arasında qadınların ailə-övlada qarşı sadiq olmaları

haqda misallar çökür, fikirləri özündən uzaqlaşdırmağa çalışırdı. Özünün müdafiəsinə qalxan, onun haqqında deyilən sözlərin yalan olmasını sübuta yetirmək üçün daim rəqibləri ilə mübahisəyə can atan insan elə o pis işin sahibidi. Əks halda özünü nədən, niyə müdafiə etsin ki... Deməli, od olub ki, tüstü də var.

İmran dəfələrlə zəng vurub xəstə olduğunu desə də Bibixanın öz evinə marağı qalmamışdı artıq. Elə bilirdi evə getsə, dərd üstə dərd gələcək. Çəşbaş qalmışdı. Nə Elxandan bir xəbər var idi, nə də ki, dərđini deyib ürəyini boşaldacağı bir adam... Axır ki, dözməyib başına gələnləri Yeganəyə danışdı.

-Bax belə. İndi nə edir? Kimə ağız açım, bilmirəm. Necə olacaq bu işlərin axır? Bu nə işi gəldi başıma? - ağladı.

-Bir az sakit ol. - Yeganə təsəlli verərək ətrafa baxdı. Heç kimin çəitmədiyindən arxayın oldu. - Ay bibi, sen nahaq belə iş tutmusan. Kimsə duysa, böyük rüsvayçılıq olacaq. Amma and içərim ki, qızilları elə o gedə götürüb.

-Məni indi qızilları maraqlandırmır. Cəhənnəm olsun dünya malı. O, hardadı görəsən? Başına bir iş gəlmiş olsa, nə edərim? Yaşaya bilmərəm onsuz. Sənə gülünc gələ bilər. Amma bacarmam özümü. Ağlımı alıb. Sevərəm onu! - bu dəfə daha birkəmə ağladı.

Aynur ararib onları istehza ilə süzür, səhətin nədən getdiyini gözəl bilirdi.

-Yaxşı, bəs indi fikrin nədi? - ona çox yazığı gələn Yeganə soruşdu.

-Bilmirəm, bilmirəm, heç nə bilmirəm. Gözləmək. Başqa nə fikrim ola bilər ki... Evə də getmərim çəxəndi. İmran xəstələndi. Ona da gedib baş çəkə bilmirəm, - nə isə düşündü və çantasından mücrünü çıxarıb ona verdi. - Yeganə, indi inandığım adam sənənsən. Bunları apar evə. Saxla. Nə vaxtsa, yəqin İlkin qayıdanda gəlib sənəndən götürərəm.

Bu, böyük bir məsuliyyət olmuş olsa da, Yeganə narazılığını bildirmədi. Hətta ona bəzi məsləhətlər də verdi.

-Ay bibi, get evinə-əşiyinə baş çək. İmranla vaxtını bir az öldür. Vallahi-billahi ailədən başqa yalandır. O qədər belə sevgi macəraları haqqında çəitməmiş ki... Boş şeylərdi hamısı. Bu macəraların sonu yaxşı bitmir. O, sonin kimindi ki? Sizi bir-birinizə bağlayan heç nə yoxdu. Nə vaxtsa evlənəcəksən, bax onda sən çox pis olacaqsan. O üzəndən, indidən ayrılmayıncı məsləhət görürəm. Düzdü, yaşda sənəndən kiçiyəm. Bir də ki, heç kimin başcasının şoxsi işlərinə qarışmağa haqqı yoxdu. Hər kəsin şüuru var. Hərə istədiyini kimi yaşayır həyatını. Amma, inan ki, mənəim sənə ürəyim çox yanır. Zəhmətkeş qadınsan. Əziyyətlə işləyib pul qazanırsan. Odur ki, birinci özünü düşünməlisən. Sağlamlığımmı qeydində qalmalısan. Əziyyətlə qazandıq pulun qədmini bilməlisən. Yədi bir adama xərclədiyini pulu, özünə, ailənə xərclə. Sənin yaxşı gü-

nündə də, pis günündə də ailən yanında olacaq. Bəlkə də sən savadlı, oxumuş bir qadın olsaydın, həyata baxışların başqa cür olardı. Eh, nə deyim... Sözlərimlə sənə üzmək istəmirəm. Amma nə vaxtsa dediklərimi düşünəndə, mənə haqq qazandıracaqsan.

-Nə bilim, ay qızım. Ağlım itirmişəm. O, mənə elə ovsunlayıb ki, heç nə düşünə bilmirəm.

-Kitab oxu. Bədi kitab. Müxtəlif musiqilər dinlə. Amma şən məhnilər olsun. Yeməyində də bir az dəyişikliklər et. Həmişəkəndən fərqli yeməklər bişirib ye. Bir saatlıq da olsa, arada parka çıx, yaşılıqda göz ki, ruhun qidalansın. Nə bilim, yaxşı insanlarla, əsasən də düşüncələrinizin üst-üstə düşə biləcəyi insanlarla ünsiyyətdə olmağa çalış. Qarışıq fikirləri özündən uzaqlaşdır. - dil-dil ötürdü Yeganə. Onu hədsiz çox sevdiyi üçün halına yanırı. - İstəsən bir neçə gün evdə qalıb dincelməyinə görə icazə də verərəm. Öz evinizi deyirəm - Müşfiqi... Bax, bu kitabı apar, evdə oxuyarsan. Mən elə bir az olar oxuyub bitirmişəm. Mütaliənin insana xeyri çoxdur. Əgər çoxlu bədi kitab oxusaydın, indi belə pis vəziyyətdə düşməzdin. Bir az təcürəbi olardın. Hər yoldan ötənməz inamazdın.

Bibixanın çarəsis halda Yeganəni dinləyirdi. Amma xəyalı çox uzaqlarda idi. Elxanı düşündürdü. Onun xətrinə dəyməmək üçün diqqətlə kitabın üz qabığındakı şəkillərə baxırdı. "Akif Şahverdiyev. Vüsala doğru"

Rəfiqəsinin nəsihətəməz sözlərindən sonra özünü bir az qırıraq və cəsarətli hiss etdi. Arxayın halda işdən çıxıb bərbəşə Müşfiqabada - evlərinə gəldi. Bahar onlarda idi.

-Salam, ay qızım. Xoş gəlmisən!

-Hardasan sən? Heç atamın vəziyyətindən xəbərini var? - Bahar gileyəndi, üz-gözünü turşutdu.

-Bir az soyuqlamışdım. Əhvalım pis idi. Nə olub ki, İmrana?

-Nə olacaq... Yaşlı adamdı. Özün də bilirsen ki, hər gecə içki içir. Qulluq lazımdı, yoxsa yox? Öz-özünə nəcə yemək bişirsin ki...

İmran divanda uzanırdı. Bibixanın keçib onun yanında əyləşdi. Çox utanırdı.

-İncimə mənəndən. Xəstələnməmişdim. Neçə gün idi ki, işə getmirdim.

İmran barıt kimi partladı:

-Xəstə idin, cəhənnəm olub evinə gələ bilmirdin? Kiminsə qapısında niyə yatmalısən sən? - gözləri bərəldi, bərk öskürək tutdu. Əhvalı pisləşdi. - Bundan sonra heç harda gələlməyəcəksən. Bir bax, - əli ilə otrafi göstərdi. - Gör ev-çəşik nə kökdədir... Bahar nə vaxta kimi mənim paltarımı yuyub, yemeyimi bişirməli? Onun da öz ailəsi var. Heç olmasa, Vaqifdən utan. Ayıb deyil sənə başqa yerdə gələlməyən? O, nə düşünür?

Bibixanın özünü ölə almağa çalışdı. Bir az zarafat da etdi:

-Yaxşı, yaxşı, sən Allah. Camaatı güldürmə özünü. Qoca arvadım. Nə düşünməlidirlər ki...

Türkiyənin ən görkəmli klinikasında müalicə alırdı Fəridə. Elxan isə beş uduzluq bir hoteldə qalırdı. Tez-tez telefonla Aynurla danışırdı. Hər şeyi açıb dedi ona. Eyni zamanda tez bir vaxtda qayıdacağını və toya tədarük görəcəyini də dedi. Bu arada kefinəndə də qalmır, bahalı restoranlarda nahar edir, qızlarla əylənirdi. Geyim dükanlarından özünə və Aynura ən son dəbdə olan geyimlər də almışdı.

Fəridənin müalicəsi bir aya yaxın davam etmiş olsa da, yaxşı sonluqla bitmədi. Gec idi, çox gec. Həkimin dilindən eşitdiyi ən acı, bəlkə də həyatının ən pis, ən ağır səhifəsində yazılan sözləri eşitdikdən sonra Elxanın qol-qanadı qırıldı. Gəriyə - Bakıya dönməli, gözü görə-görə anasının son günlərini müşahidə etməli idi. Ələcsiz halda anası ilə bərgə Bakıya qayıtdı. Çox yox, bir həftə keçdikdən sonra ölüm öz vətəninə Fəridəni bu dünyadan alıb apardı.

Elxan üçün hər şey bitdi. Həyatının sonu idi sanki... Anasını itirməklə, həyatda hər şeyi itirdiyini sandı. Yuxusuz gecələrlə, çəkdiyi əziyyətlə hədar getdi. Qayıtara bilmədi anasını. Hüzür çox adamlar gəldi. Əsasən də qohumlar. Zakir də elə bil ki, Elxanın gözlərinin içində dik baxa bilmir, utanırdı. Nə fərqi var. Hər şey geridə qalmışdı artıq. Ölənə ölmək olmur.

İndi ələcsiz, kimsəsiz idi Elxan. Bütün günü şirtili içki içir, Fəridənin boş qalmış yatağına baxaraq için-için ağlayırdı. Solmaz demək olar ki, hər gün gəlib ev işlərini görür, Elxanın bu halına - saç-saqalına baxıb əsəbiləşir, onu danlayırdı. Rauf da demək olar ki, günəşin, işdən sonra gəlir, Elxanın günü-gündən sınıxdığını görərək çox pis olur, dostu danxmasın deyə onunla vaxt keçirir, hətta ona az da olsa cib xərcliyi verir. Elxan üçün isə bütün bunların əhəmiyyəti yox idi. Hətta Aynur da görüşməyə ərinirdi. Qız dəfələrlə təkid edib, onu görmək istədiyini desə də, heç bir yaxşı nəticə alınmırdı. Elxan biki-iki kəlimə baxıb, yenidən telefonu söndürdü. Aynur da bu halına görə çox da onun üstünə getmir, səbr edirdi. Tokca bütün bu olanlardan xəbərsiz olan Bibixanın gəccəsi gündüzünə qarışmışdı. Körpölər evində məskunlaşmış uşaq kimi gözü pəncərədən yollara ilişib qalmışdı.

Bir neçə gün də ötdü. Artıq Elxanın cibində heç iyirmi qəpik də yox idi. Kirayə pulunun da vaxtı gəlib çatmışdı. Evdə yeməyə də heç nə yox idi. Hər dəfə ehtiyacına görə xalasına, Raufa ağır açmaqdan da daha bezmiş, utanırdı. Onların da maddi vəziyyətinin yaxşı olmadığını bilirdi. Zakirin yanına getməyi isə heç ağılına da belə getmirdi. Nəyi, kimi bəhanə edib pul istəyəcəkdi? Bibixanın yanına qayıtmağa isə üzli gəlirdi. Həm də içində güclü qorxu hissi yaranmışdı. Axtı o,

oğurluq etmişdi. Bəli, anasına görə oğurluq etmişdi. Səyi boş çıxsa da bu cinayəti törətmişdi. O üzədən Bibixanımın gözlərinin içinə necə dik baxacağı barədə düşünmürdü. Amma, başqa yolu da yox idi. Son dayanacaq yeri yenə də Bibixanım idi. Çünki, indi onu bu halı ilə nə Aynur (bəlkə də Aynur qəbul edirdi, amma o, belə düşünürdü) nə xalası, dayısı, nə də ən əziz dostu Rauf qəbul etməzdi. Rauf onu bu halı ilə qəbul etmiş olsa idi belə, Elxan minnetlə yaşamaq istəməzdi. Axı, indi o, kirayə qaldığı bu evdən həmişəlik getməli idi. Bu da o demək idi ki, ona yaşaması üçün müvəqqəti yox, daimi məkan lazımdır.

Pal-paltarlarını çamadanı yığdı. Ev sahibi ilə danışıb, onu razı saldıqdan sonra Bibixanımın yanına qayıtmığı özüne məsləhət bildi.

Elxanın pilləkənlərdəki addım səslərindən onun gölşini hiss edən Bibixanım cəld qapıya tərəf cumdu. Elxan onu üzünə açılmış qapının kənarında bir neçə saniyə susaraq dayandı. Solmuş bənizi, ağlamaqdan şişmiş və qızarmış gözləri ilə məzlum-məzlum, dinmədən ona baxır, bu görkəmi ilə sanki içəri keçməyə icazə istəyirdi.

Bibixanım onu görəndə gözlərinə inanmadı. O da bir neçə dəqiqə yerində səsiz dayandıqdan sonra Elxanın boynuna sarılıb ağladı.

-Harda idin, Elxan? Qurban olum... Gör neçə vaxtdır ki, sənə xəbər tuta bilmərəm. Telefonuna da zəng çatmırdı. Harda idin? Nə olub? - onun səslərini siğalladı, gözlərinin içinə diqqətlə baxaraq, dodaqlarından öpdü.

Yavaş addımlarla içəri keçən Elxan çamadanları kənara - döşəmənin üstünə qoydu. Özünlə ələ almağa çalışdı. Bibixanım dərhal qapını bağlayıb yenə sual dolu baxışları ilə onu süzdü.

-Anamı itirdim, bibi. Anam yoxdu daha, - dedi Elxan və onu qucaqlayaraq hönkür-hönkür ağladı.

-Nə danışsən? Mənim niyə xəbərim olmayıb? Vay, vay! Allah rəhmət eləsin. Üzülmə, üzülmə Elxan. Keç, keç içəri...

Artıq axşam düşmüşdü. Elxan vanna otağına keçib yuyunduqdan sonra ev geyimini geyindi. Nədənse bu evdə özünlə həmişəki günlərdən fərqli olaraq qonaq kimi hiss edirdi. Bibixanım axşam yeməyinə yaxşı hazırlıq gördü. Elxanın bədbin görkəminə fikir vermədən, özündən asılı olmayaraq gözləri güldürdü. Onun gölşinə sevindiyini bütün hərəkətlərində biruzə verirdi.

Susaraq birlikdə səm etdilər. Elxan iştahsız yeyirdi. Çəngəli qızarmış toyuğun üzərində o tərəf-bu tərəfə çökür, özünlə unutmuş kimi fikrə getmişdi.

-Danxma, Elxan. Mən varam! Səni bundan sonra heç vaxt danxmağa qoymaram, - yenə təskinlik verdi Bibixanım. Bir neçə müddət Elxanın gözədən itməsi, indi isə çökdiyi iztirab onun üreyni ağrıdırdı. Onu nə qədər çox sevdiyini indi bir daha anladı. Bundan sonra on-

suz yaşaya bilməyəcəyinə əmin oldu. İmranın bərk xəstələndiyini dedi. Amma qızillər barədə söhbət açmırdı. Bu da artıq Elxanı narahat etməyə başladı. "Bəlkə bibi qılığma girib məni bişirir. Yəqin ki, səhər tezdən polis-lər qapının qarşısını kəsəcəklər", düşünürdü. Bibixanım isə "Bir az vaxt ötsün. Yaralan hələ sağalmayıb. Soruşaram sonra. Nəyi isə bəhanə edib bu mövzuda söhbət açaram", deyər içində var-göl edirdi.

Bir neçə gün ötdükdən sonra isə, evdə qalmaqal başladı. Bu söhbət, onların şirin günlərinə soğan doğradı. Bir sözlə, Elxan etibarını itirdi.

-Bilirsen nə olub? - dedi Bibixanım.

-Nə? - qaşlarını çatdı Elxan. Söhbətin nədən getdiyini təxmin etmişdi. Yəni də özünlə tox göstərdi.

-Dəməyə çəkinirdim... Amma deməliyəm. Çünki mənə qaranlıq qalan məsələlər var.

-Nə məsələ?

Bibixanım özünlə ələ alaraq bir az sakit danışmağa çalışdı:

-Deyəsen, evə oğru girib. Qızillərin yarısı yoxdu. Bilirsen də bu nə deməkdir? Sən gedən gün elə yox olub mücrüdin. Gözləyirdim ki, gələsən, sonra söhbətə açım.

-Əminəm? Yaxşı-yaxşı bax. Evə baxmısın? Öz evini deyirəm. Bəlkə orada unutmuşam. İmran da ki... - Elxanın üzünü allansa da pörtliyini biruzə verməməyə çalışdı.

-Yox. - Bibixanımın onun sözünü kəsdi. - Əminəm. Biz bu evə köçən günü mücrünü də özümlə götürdüm. Əminəm ki, hamısı burada idi. Burada qoymuşdum hamısını. Amma, indi mücrüdəkilərin yarısı yoxdu. Sənin gəlməyini gözləyirdim. Dedim ki, sənənlə məsləhətləşim. İnan ki, neçə vaxtdır nə yerdəyəm, nə göydə. Başımı itirmişəm. Heç gedib İmrana da baş çəkə bilmərəm. - əllərini bir-birinə sürterek otaqda o baş-bu başa gedir, həyəcanla danışırdı.

-Həmm... İndi fikrin nədir? - sakit halda soruşdu Elxan.

-Nə olacaq? Bu saat polisə xəbər verəcəyəm. Açıqını desəm, polisə dərhal xəbər vermək istədim. Səni düşünüb dayandım. Demək sənə də xəbərini yoxdu? Elə isə bu dəqiqə zəng vurum. Qoy gəlib aradırmı aparasınlar, tapsınlar oğrunu. O qızillər elə-bələ, satırsız olan adı qızillər deyildi. Sibir brilyantları idi. Hansı alçaq oğurlayıbsa, götürüb qoyar yerinə. Gedib cəzasını da çəkər. - Telefonu götürdü. Nömrə yığmaq istəyərkən Elxan əlini ona uzatdı. - Dayan, - dedi. - Zəng vurma. Mən götürmüşəm. Hə, bibi, mən götürmüşəm. Bağışla məni. Ya da, qovla, nifrət et. Amma polisə xəbər vermə. Səmə məni, bibi. Xahiş edirəm. Birlikdə keçirdiyimiz o günlərin xətrinə etmə bunu. Düstaq həyatı yaşamaq istəmərim. Xahiş edirəm...

Bibixanım eşitdiklərinə inana bilmirdi. Gözlərini bəldərək səsinin tonunu yuxarı qaldırdı.

-Nə? Bunu necə edə bildin? Necə ölin gəldi onları götürməyə... Bəs sənə vicdanın harada idi? Axı həyatım sənə danışırdım. Demək mənə az da olsa, hörmətin yox imiş?

-Sakit ol, qurban olum. Qışqırma, qonşular eşidər, - deyər Elxan ona yaxınlaşıb sakitləşdirmək istədi.

-Toxunma mənə!- əli ilə Elxanı bərkənd itələdi. - Yaxşı edirəm qışqırırım. Qoy hamı eşitsin. Qoy hamı bilsin ki, mən oğru ilə bir yerdə yaşayıram. Mən necə də axmağam. - Qışqıraraq ağlayır, əllərini sinəsinə, dizlərinə çırpırdı. - Hardadır qızillər? Gətir qoy götürdüyün yerə.

-Qurban olum, bibi, moni başa düş, anamın vəziyyəti ağır idi, təcili əməliyyat olunmalıydı. Səndən pul istəməyə üzüm gəlmədi. Məcbur oldum. O an gözümü heç nə görmüzdü. Nə etdiyimi bilmirdim. Bağışla mənə. Söz veririm ki, işləyib, yaxşı pul qazanıb, götürdüklerimin eynisini alıb qoyacağam mücrüyə. Bağışla mənə, xahiş edirəm. - Bibixanımın qarşısında diz çökən Elxan hər iki əli ilə onun ayaqlarını qucaqlayıb ağladı.

Bibixanım bir neçə addım geri çəkildi.

-Oğru! Sən oğrusan. Anladın? Oğru. Daha yaşaya bilmərəm sənə ilə bir yerdə. Bundan sonra daha da beşbetərlir elar. Bu, mənə bir mesajdır. Get. Dərhal, dərhal get!

Elxan cəld gödəkcasını götürdü. Ona aid olan əşyaları tələsik toplamağa çalışdı. Bu, bağışlanmaq demək idi. Belə canını qurtarsa, əla olacaq. Əsas o idi ki, Bibixanım onu bağışlayır. Şikayət etmir.

-Üzünü mənim yerimdə hiss et. Sən nə edərdin? Anan həyatla çarpışdığı an nə edərdin? Hə, de... -uşaq kimi doqdaqlarını büzüb, ona baxaraq cavab gözləyirdi.

-Heç nə eşitmək istəmirəm daha, - Bibixanım hər iki əlini qulaqlarına tutaraq divanda oturdu. - Mənə deməli idin. Borc pul da istəyə bilərdin. Tapardım, Elxan. Səni başa düşürdüm. Amma qızilları oğurlamaqla ürəyimə xəncər vurdun, - əllərini üzünə tutaraq bərkənd hönkürdü. Elxan ona yaxınlaşmaqla heç nəyin dəyişəcəyinə əmin deyildi. O üzdən astaca çıxıb getdi.

Ümidli Rauf idə - dostuna. Bir müddət onlarda qalmayı qərar verdi. Onsuz da başqa gedəcək yeri yox idi. Amma orada qalmaq da uzun sürmədi. Bir həftə keçər-keçməz Bibixanım zəng vurdu. Onsuz dözü bilmədiyini dedi. Barışdılar. Yəni övvəlki qaydada, hotta köhnə günlərdəkindən də mehriban oldular. Bibixanım onu bağışladı. Onu sevdiyinə, ona alışdığına, bağlılığına görə bağışladı. Bir anlıq özünü onun yerində hiss etdi. Düşündü ki, təkdir. Bədəninə üsütmə gəldi. Axı insan necə tək, tənha yaşaya bilərdi? Təklidən qorxulu heç nə ola bilməz. Amma onu düşünmədi ki, o, qadındır. Qadınlar qorxur təklidən. Kişilər tək olduqları halda da qüvvətli olurlar. Bibixanım əslində hiss edirdi, bildirdi ki, burulğana düşüb - məhəbbət burulğanasına və oradan heç vaxt çıxa bilməyəcək. Bəlkə də həyatı sonda bu burulğana burularaq dərmanın dibinə çöküb yox olacaqdı. Amma, indiki bu gü-

nü düşündürdü. Ona maraqlı olan bu günü idi. Elxana qarşı olan dərin hissləri idi.

Dünyada həzzi sevgidən üstün tutanlar var. Həzən insan gələcəyindən çox, bu gününü düşünür. Həzirdə o, nə istəyir, ona nə lazımdır? Yaxşı yaşamaq, həyatdan həzz almaq, içində qaynayan şəhvet hisslərini doydurmaq, canlandırmaq üçün yollar tapmaq. Bir sözlə, özünü hisslərinin qurbanına çevirmək. Bəs sabah? Sabah necə olacaq? Axı bu hisslər, həmişə onunla şərikli ömür sürməyəcək... Güc tükəndikcə, hisslər də sözünü deyəcək. Bax, o zaman dünyanı xilas edə biləcək qayğıya ehtiyac olacaq. Bibixanım da belələrdən idi. Hissləri idarə etmək mümkün deyil. "Bu günə yaşamaq lazımdır", deyər hər gün təkrarlaysın ki, xoşbəxt olasan, xoşbəxt görünənsən. Amma yenə də, hər hansı anı bir hərəkət və hal səni keçmiş düşüncəyə məyus olmağa sövq edir. Keçmiş unutmacaq, yaddaş pozğunluğa deməkdir. Gələcəyin problemlərini düşünməklə ömür qısalır deyər insan bu günü düşünüb yaşayır. Onsuz da keçmişin, geriyə qayıtmayacaq xatirələr, gələcəyin isə elə bu günün deməkdir.

Hava çox soyuq idi. Bu səhər Aynur yaxşı tədarük görmüşdü. Axaşından bəri anasının bşirdiyi yarpaq dolmasını kiçik qazana yığmışdı. Bir qəder çərəz və şimiyatlar da yığmışdı çantasına. Elxanın kirayə qaldığı mənzilə gedəcəkdi. Məhəbbət onun gözələrini kor etmişdi. Elxandan başqa heç kimi, heç nəyi düşünmürdü. Dəmir darvazaya yaxınlaşdı. Yerdən kiçik bir daş parçası götürüb darvazanı tıqlıqlatdı. Elxanın yuxudan oyanan vaxt necə bir görkəmdə olması ona maraqlı idi. Sobirsizliklə gözəyir, həyəcan dolu baxışlarını qapıya zilləmişdi. Qonşu qadının səsi səksəndirdi onu.

-Kimsən, ay qız? Kimi axtarırsan?

-Bu evdə yaşayanları, - deyib, gözələrini süzdü. Sanki, "sənə nə var kimi axtarıram" demək istədi.

-O evdə heç kim yaşamır. Kirayəninlər köçüblər.

-Hara? - Aynur ixtiyarsız qışqırdı.

-Aaa... Mən nə bilim hara. Qarıb sual verirsən.

Kor-peşiman geri qayıtdı. Ağlına gələn ilk fikir Elxanın dostunun evinə daşınması oldu. Zəng vurdu.

-Alo, Elxan. Hardasan sən? Gəlmişdim buraya, yemək gotirdim. Dedilər ki, köçmüşsən. - birməfəsə dedi.

-Hə, - Elxanın dilini topuq vurdu. - Raufgildə qalırım, - Bibixanım oyanmasını deyər yavaş səslə sağollaşdı. - Sonra danışıraq.

-Alo, alo, Elxan...

Elə küçünün ortasında ağladı Aynur. Səhər erkəndən harasa tələsən adamların küçüdəni onu süzərək ötüb keçmələrinə əhəmiyyət vermədi. Göz yaşları ixtiyarsız suzuldü gözələrdən. Şübhələr içini didib dağıdırdı. Bu gün istirahət günü olsa da salona getməyi qərar aldı. Belə vəziyyətdə evə gedə bilməzdi. İş vaxtı bitdikdən sonra isə bir az yubandı. Bibixanımın çıxmağını gözlədi. Onu təqib

edəcəkdə. Kaşfiyyatı sevən insanlar qorxulu olur. Eləcə, Aynurun da gözələrinə heç nə görünmürdü, beynindəki, təsəvvür etdiyi acı səhnədən başqa heç nə düşünməyirdi. Bibixanımın yaxınlaşdığı binarın girişində dayandı və onun içəri - bloka keçdiyindən tam əmin olduqdan sonra onun ardınca pillələri qalxdı. Qapının yerini təyin etdi. Bir az keçdikdən sonra pişik kimi yavaş-yavaş həmin qapını pusdu. Elxanın səsi bütün bədənini titrətdi. Dəli kimi pillələri endi. Və həyatının ən pis günləri də bundan sonra başladı.

Xəyallar ən gözəl dərmandır. Axı xəyallar pis olma bilmez. İnsan ən yaxşı düşündüyünü xəyalında qurar. Aynurun da xəyalları ürəyeyatımlı idi. Puç oldu, söndü şirin xəyalları. Artıq həyatının ən gözəl günlərinin sona çatdığını düşündü. Nələr gətirmişdi xəyalına, nələr oldu... Belə olan halda xəyallara niyə inansın, və ya niyə xəyal qursun? Makiyaj üz-gözüne yayılmışdı. Gözləri yaxşı görmürdü. Hər halda telefonundakı şəkilləri göz yaşları arxasından görə bildi. Görmə hüququndan məhrum olan aşıq belə, ən əziz fotoları görə bilər. Sildi dərhal, ağlaya-ağlaya sildi birlikdə çəkirdikləri fotoları və əllərini müsləmsayağı yuxarı qaldırıb "Onu unutmğa kömək et, Allahım!" deyər yalvardı. Heç axsam yeməyini də yemədən otağına çəkildi. Qapını kilidləyib, elə paltarlı halda yatağına uzanıb yorğanı üstünə çəkişib hönkürdü.

Üreyi bərk sıxıldığı üçün eyvana çıxdı. Səmadə pərpə sayınşan ulduzlar ona o qədər yaxın idi ki, sanki, üz-büz dayanıb söhbət edirdilər. İçində bir ağırlıq hiss edirdi. Elə bil üreyinin içində başqa-ikinci bir ürək də gəzdirdirdi.

...Var gücü ilə əllərinin üreyinin içinə saldı. İkinci bir adamı - ona işgəncə verən insanı içindən çıxartmaq istəyirdi. Budur, çətinliklə də olsa onu qəlbinin dərinliyindən çıxartdı və səmaya - ulduzlara tərəf göndərdi. Elxan idi. Ulduzlar bir göz qırpmında Elxanı göylərə qaldırdılar və ordan aşağıya dönün tərtasına tulladılar. Aynur cəld evyandan otağa keçdi. Qapını açıb tələsik addımlarla pillələri endi. Birbaşa dənizə tərəf qaçdı. Sahildə dayanıb dalğaların gəlməsini gözləyirdi. Bilirdi ki, Elxan mütləq gələcək, bir nöqtəyə baxır, ləpələri dəli kimi izləyirdi. Birdən tufan qopdu. Dalğalar Aynurun boynu qədər yüksəlib irəli, geri çırpanırdı. Hər dəfə dalğalar yüksəldikcə Elxan sahilə doğru can atırdı. Ancaq qayalara çarpılıb geri qayıdırdı. Aynur bütün gücünü toplayaraq əllərini dənizə, dalğalara sarı uzadı, Elxanı tutub saxlamaq istəyirdi. Amma cəhdlər boş çıxırdı. Bir müddət eyni səhnə təkrarlandıqdan sonra, dəli dalğalar Elxanı sahilə çırparaq əks istiqamətə - dənizin tən ortasında olan burulğana sarı apardı...

Aynur tərən-suyun içində yuxudan ayıldı. Bərk titrəyirdi. Yatağından ayrılmadı bir müddət. Sanki bütün bə-

dəni qurumuşdu. Ağladı. Başqa nəyə gücü çatırdı ki? Kədərli anlarda ən gözəl məlhəm göz yaşlarıdır. Düşündü, yəni düşündü. Aldadıldığını hiss edib, yenidən ağladı. Amma bu dəfə sakit, için-için. "Sənə necə inandım, ah necə. İndi necə dözcəyəm? Mənim bundan sonrakı günüm necə olacaq? Axı kimi sevə bilərəm ki, sənəndən yaşla... Sən mənim hər şeyim idin, Elxan. Niyə belə elədin, hə? Niyə?" Göz yaşları süzülərək qulaqlarının içinə dolur, saçlarını ısladırdı. Belə ağladığı heç vaxt yadına gəlmirdi. Bu, qəribə bir ağlamaq idi. Bu göz yaşlarının içində hər şey var idi. Qayğı, sevgi, həsrət, nifrət. Dodaqlarını ixtiyarsız küsən uşaqlar kimi büzdü. Anlayırdı ki, daha heç kəsəndən qayğı görməyəcək. O, ata-ana qayğısı altında böyümüş olsa da, Elxanla sevişdiyini ilk andan bu qayğı onun vücuduna hopmuş, qeyri adı, misilsiz bir hiss olduğunu zənn etmişdi. İndi o qayğını heç kimdən, hətta doğma valideynlərindən də görə bilməyəcəyini əmin idi. "Yox, belə ayrıla bilmərəm. Hər şeyi olduğu kimi qəbul edib kənara çəkişib bilmərəm. Bir açıqlama verməlidim. Mütləq! Onu belə - o qarı ilə baş-başa buraxan deyiləm!" Yerində dikəldi. Köynəyinin qolları ilə üz-gözünü sildi. Dizlərini qatlayıb, başını söykədi. Hər iki əli ilə qulaqlarını sıxdı. Bir müddət beləcə dayandı. Birdən-birə nə düşündüsə cəld yatağından qalxdı. Yazı stolunun üstündə, gecədən bəri sönlü olan əl telefonunu açdı və dərhal Elxana zəng vurdu.

-Alo, tez parka gəl. Vacib sözümlə var səne.

-Alo...

Elxan gül dükəninin qarşısına gəlib içəri keçdi.

-Salam, dost. Nə olub səhər təzəndə? Olmaya sevgililə bərtəşməsin? - gül satan oğlan erkəyana, qımışaraq soruşdu. Onun saçları səliqə ilə arxaya darlanmışdı. Üzünə diqqətlə baxmasan da tarışıq səhər erkəndən olunduğu açıq nəzərə çarpırdı. Ağ köynək, şıq qara şalvar geyinmişdi. Ayaqqabıları da təmiz idi. Qəribədi, səhər erkəndən necə vaxt tapıb belə səliqəli görünməyə. Yəqin çox erkəndən oyanıb yuxudan. Və işini sevir. İşə məhbəbbət olanda, həvəs də olur. Sahəsindən asılı olmayaraq, işini sevən hər bir insan günürəh görünür. Müştəriləri cəlb etmək üçün belə səliqəli görünməsi bir çəm idi. İş çəmi. Ətri də adamı uzaqdan bihüş edirdi. Dükənin içərisində çox səliqəli idi. İçəridəki aura çox əhval yarada bilirdi hər bir müştəriyə. Amma onun danışığı Elxana xoş gəlmədi. Əməlli-başlı hirsələndi.

-Anlamadım, bu nə sualdı... Kim deyib ki, sevgililə kəsüüllüük?

Gül satan oğlan dərhal özünü yığışdırdı. Günün ilk müştərisini itirmək yaxşı olmazdı.

-Yoox... Elə-belə soruşdum. Daha niyə əsəbiləşirson ki... Çoxdandır gül almırsan. Ona görə fikirleşdim ki...

-Sən niyə burunu hər şeyə soxursan? Alverini et də. Sənə başqa nə işə lazımdır?

-Yox, ay qardaş. Bağışla, sən Allah. Hə... De görüm bu dəfə sənə necə güllər verim? - gülməyərək onu sakitləşdirməyə çalışdı. Başını bir az aşağı əyərək göz-
ləri ilə güldü. Nazik, uzun burnu sanki ürəksiz təbəs-
sümdən dartılan dodaqlarına dirənmişdi.

-Ağ zambaqlar.

-Baş üstə. Bu saat!

Gül dəstəsini nizama saldıqca nə işə danışırdı. Elxan ona, əllərinə baxsa da fikri başqa yerdə idi. "Səher tezdən niyə məni görüşə çağırıb? Nə olub, görəsən? Yox, yox... Bircə bu olmasın. İlahi, həqiqəti bilir, göz-
lərinə necə baxacağam? Onu yenə övvəlki istoklə sevdiyi-
mi necə anladacam? İndi, düşdüyüm bu vəziyyətdə, hə-
yətimin büsbütün alt-üst olduğu günlərdə nə izi-
rəblər çəkdiyimi, hər gecə onu xatırlayaraq çəkdiyim yanıqlı
həsrətin ağrı-acılarını sözlə necə izah edəçəyəm? Ah!

-Hə, necədir? Xoşuna gəldi? Bu gül dəstəsini öv-
ləkilərdən fərqli düzəltmədi. - yenə qımışaraq göz vurdu. -
Hər gül dəstəsinin öz adı olur. Bunun adı "Barışıq"dır.

Elxan onun dediklərini eşitmədi. Baxmayaraq ki, ba-
rışıq sözü bərkədən, xüsusi vurğu ilə deyilmişdi. Gül sa-
tan gənc isə əl işi ilə öyünürdü. Dili də dayanmırdı. Elə
hey danışırdı. Ümumiyyətlə, ticarətlə məşğul olan in-
sanlarda çox danışmaq və satdıqları məhsul, və ya əşya-
nın, şəhinə təriflər demək bir növ adətdir. Elə bil bu sa-
hədə məktəb keçiblər. Utancaqlıq hissi onlardan uzaq-
dı.

Elxan parka yaxınlaşdıqca həyəcanı artırdı. Budur,
Aynur artıq onun qarşısındadır, amma həmişikindən
fərqli: Həm saç düzümlü, həm də geyimində. Çox sol-
ğun və əsəbi görünürdü. Onun siması Elxanı qorxutdu.
Gülməməyi özünə borc bildi.

-Salam, özizim. - çiçəkləri ona uzatdı. Və dərtəl
gərgin bir cavab aldı.

-Sənin güllərin də dəysin başına. Daha bundan son-
ra mənə heç nə lazım deyil.

Aynur gül dəstəsini onun əlindən alıb yerə tulladı.
Bu hərəkət Elxan üçün aqıq-aydın təhqir idi. Yəni də
özünü ələ alıb, güzəşt etdi.

-Bu nə hərəkətdir? De görüm axı nə olub? Əgər gec-
gəc görüşməyimizin səbəbini bilmək istəyirsənsə ana-
mı itirdiyimə görədir. Məni başa düş, özizim. Hələ özü-
mə gələ bilməmişəm.

Aynur özünə söz vermişdi. Söz vermişdi ki, ağlama-
sın. O, ona xəyanət edən bir insanın qarşısında ağlamaq
istəmirdi. Amma bacarmadı.

-Hər şeyi bilirəm...

-Nəyi?

-Bibixanımın bir yerdə yaşadığını!

-Əzizim...

-Kəs! Heç bir söz demə. Daha danışmağa ehtiyac da
qalmayıb.

Elxan iki əli ilə onun çiyinlərindən yapışıb silkələdi:

-Məni başa düş. Çox pis vəziyyətdəyəm. Siqaret ala-
mağa belə pulum yoxdur. İndi onunla birlikdə qalmaq-
dan başqa çarəm qalmayıb. Qohumlardan da o qədər
borc pul almışam ki heç məni görməyə göz-
ləri belə yoxdur, səbrli ol. Bütün işləri qaydasına qoyacağam.
Nəhlət olsun o qocaya! İnan mənə, ürəyimdə sənədən
başqasına yer yoxdur. Heç olmayacaq da.

Gecə gördüyü yuxu bir anlıq Aynurun yadına düşdü.
Elə qəzəbli idi ki, bu dəfə Elxanın sözlərini inanmaya-
cağını bilirdi. Heç kefini də pozmadan onun əllərini kə-
nara çəkib özündən uzaqlaşdırdı.

-Rədd ol! Çıx həyatımdan. İkiniz də iyrensiniz.
Rədd ol! - qışqıraraq kənara çəkildi. Getmək istəyərkən
nə işə fikirləşib dayandı. Üzünü ona tutub gülə-
gülə: - Sən elə bilirən ki, həmişə belə kef edəcəksən? Onun
hesabına yeyib, içib gacacəksən? Yox! İmkan vermə-
rəm. Mənə xəyanət etdiyinə görə küçələrdə sürün-
cəksən. Bir tikə çörəyə belə möhtak olacaqsan. Elə gü-
nü bu gün Bibixanıma hər şeyi danıcağam, - dedi.

Elxan eşitdiklərindən özünü itirdi. Sonralar da Aynur
heç özü də bilmədən dilinə gətirdiyi bu sözləri hə-
mişə düşüncə pərişan olurdu.

-Dayan, ay qız. Heç bilirən nə danışırsan? Sənə al-
dığım bütün qızılları, bahalı hədiyyələri, geyimləri on-
dan oğurladığım qızılları sataraq almışam. Əgər olanla-
rı desən, ikimizi də həbs edəçəklər. Sən də cinayətkar-
san.

Aynur addımlarını yeyinlətdi. Dayandı. Üzünü ona
tərəf çevirmədən qulaq asırdı. Elxan dayanmadan danı-
şır, onu fikrindən döndərməyə cəhd edirdi.

-Onu bilirən ki, kimin işə etdiyi cinayəti bilə-bilə
gizli saxlamaq özü də bir cinayətdir? Ağılı başına yığ.
- Elxan qurumuş dodaqlarını bir-birinə sürtdü. Səsi xı-
rıldı.

Aynur geriyyə baxmadan, ağlaya-ağlaya qaçdı. El-
xanın dediyi sözlər qulaqlarında əks-səda verdi: "Biz
ikimiz də cinayət törətmişik. Biz cinayətkarıq. İkimizi
də həbs edəçəklər!"

Unutmaq! Ən çətin və ağır bir yükür. Zamanla həll
olunandır. Ən çətinini və qorxulunu isə sevginin nifrətə
çevrilməsidir. Nifrət hissi ancaq güclü sevgi ilə insan-
larda yaranır. Bu hiss, öləri hissələrdən doğa bil-
məz. Amma bu hiss sevgi hissindən də güclü olur. İnsan-
nın göz-
ləri sevgidən kor olursa, əksinə nifrətdə açılır.
Pisi yaxından seçə bilir. Elə olan halda hər şeyə qadir
olur. Hətta itirəcəyi nə isə olmuş olsa da, yəni də niy-
yətindən dönmür. "Mənim deyilsə, mənə qismət olma-
dısa, heç kiminə ola bilməz", deyə düşünür və istənilən,
niyyətinə həyata keçirmək üçün məqsədə uyğun variant-
lara əl atır.

"Yox, yox. Ola bilməz. Heç vaxt ola bilməz. Elxan
mənsiz yaşaya bilməz. Mən aminəm buna. Hisslərim

heç vaxt məni aldatmayıb. Amma bağışlaya bilmərəm onu. O qadınla yatağa girdikdən sonra, onu öpdüyü dedəqlərini mənə yaxınlaşdırmağımı heç vaxt qəbul edə bilmərəm. İlahi, bu nədir? Mən qışqırıram onu? Axı niyə? Niyə qışqırıram? Niyə qışqırmalıyam axı. Hər şey bitdi. Hər şey... Aynur özü ilə danışır, ağlayır. Artıq bir həftə idi ki, evdən, otağından bayıra çıxmırdı. Ağlamaqdan gözləri şişmiş, rəngi valideynləri də çəkir. Yaxşı gününü yaxşı, pisi də pis kimi qəbul edib eyni həyəcanı yaşayırlar. Hətta vicdanını itirmiş adam belə, hər halı ilə övladını düşünər. Aynurun özüne qapanması, stressə düşməsi valideynlərinin gününü göy əskiyə çevirmişdi. Nə yeməkləri bilinirdi, nə də içməkləri. Nə üçün yaşadıklarını da unutmuşdular sanki... Aynur belə pis bir əhvalda olduğu halda, necə yaxşı ola bilərdilər ki... Atası tez-tez onun otağına gəlir, söhbət etmək istəyirdi. Amma hər dəfə də "Tək qalmaq istəyirəm" sözünü eşidib, ürəyi parçalanırdı. Hətta gözələrində yaş da görmüşdü Aynur atasının. Fərqi yox idi indiki onun üçün. Bəlkə indiki atası həyatını da itirseydi, buna reaksiyası adi olardı.

-Bu nə vaxta kimi davam edəcək? - Bir səhər dözməyib yenə onun otağına keçdi. Bu dəfə ciddi idi. Bəlkə belə yanaşma bir işə yarayar - düşündü. - Yemək də yemirsen. Olmaz belə... - İxtiyarsız kövrəldi. Gülümsəməyə çalışdı amma qaşlarını çatıb gülümsəmə də, qara gözələrində və baxışlarında qüssə açıq aydın duyulurdu. Ah çəkdi. - Axı həmişə, hər bir məsələyə görə mənimlə məsləhətləşirdin. Bəs indi nə olub? Niyə mənimlə danışmaq istəmirsen...

-Yaxşıyam, ata. Hər şey yaxşıdır. Bir az soyuqlamışam. Keçib gedəcək. - Aynur atasına tərəf heç dönmə baxmadan, güclə eşidilə biləcək səslə dedi. Bir az dikəlmişdi yerində. Kürəyini iki balınca söykəmişdi. Əlləri qoynunda, çarpayı ilə üzbuəz divarın tək bir nöqtəsinə baxırdı.

Anası gəldi bu an. Bir az söhbətə qarışmaq, bəlkə də şirniklik qatmaq istədi. Əlində böyük bir sini var idi. Maraqlı səhər yeməyi hazırlamışdı.

-Qızma isti, otirli çay dəmləmişəm. - deyib sininin çarpayının qarşısındakı kiçik stolun üstünə qoydu. Süni gülüşlə Aynura nə işə işarə edirdi, - Aynur, nə olub səhər erkəndən qızın başının üstünü kəsdirmisin, hə? Sən otaqdan çıx, həm də işə gecikirəm. Çörəyini yesin, bir az da məno vaxt ayırın ağıllı qızım. Onun saçları çox səliqəsiz görünürdü. Elə bil bir neçə gün olardı ki, darı-mışdı. Bəlkə də özünü itirdiyindən, ya da huşsuzluqdan, elə gecə geyimində idi. Nazik, xırda dodaqları bir-birinə sıxılmış, daha da nazikləşmişdi. Qaşları da eynən Aynudun qaşları kimi çatılmış, yuxusuz gözləri yorğunluqdan içəri çökmüşdü. Sifəti çox solğun idi.

Bu an Aynura elə bil od vurdular. Elə çığırdı ki, hər ikisi yerindən dik atıldı.

-Axı niyə imkan vermirsiz ki, bir az sakit qalım? Niyə incidirsiz məni? Niyə başa düşmürsüz ki, bir az tək qalmaq istəyirəm?

Aydın bu dəfə həqiqətən əsəbiləşdi.

-Ehh... Sən lap ağ elədin. Bu nə tərbiyəsizlikdir? Biz sənə belə təbiiyə vermmişik? Hə? Sənə bunu öyrətmişik ki, acıqlı olanda üstümüzə çıxmırsan? Bədi! Qalx ayağa, yeməyini ye. Əvvəlki kimi davam et həyatına, - səsinin tonunu bir az aşağı saldı. - Düzü, biz sənə bir vəziyyətə düşməyinin səbəbini bilmirik. Onsuz da bilmək istəsək də bir açıqlama verməyəcəksən. Amma onu düşün ki, bizə də boğza yığarsan. Daha bədi. Haqqın yoxdu bizi üz-məyə.

Aydının əsəbiləşməsi Simuzəri açıq-aydın qorxutdu. Münasibətlərə bir az yumşaqılıq gətirmək istədi.

-A kişi, sakitləş. Aaa... İmkan ver bir az söhbət edək də ikimiz, - sağ əlini arxasında yelləyərək Aynura otaqdan çıxmaq üçün işarə etdi.

-Yaxşı. Mən də çıxım. Bir psixoloq dostum var. Bu gün bizə gələsindir. Aynurla da söhbət edə. Bəlkə, bizə demediklərini ona danışar.

Aynurun əhvalı daha da pisləşdi:

-Nə psixoloq? Siz nə danışsınız? Bədsir də. Bezdiriniz məni. Bir həftədir ki, evdən bayıra çıxmıram, bütün qohum-qəbilə gəlir məni yoluxmağa. İndi də psixoloq? Bir o çatmırdı. Başa düşə bilmirəm. Niyə axı bizim evimizin sirtini bütün qohumlar bil-məlidir?

-Sakit ol. Ay kişi, gedib o psixoloq dostunla oturub özün nörd oynayarsan. Heç kim lazım deyil. Bədsir bu köhnə fikirlərlə üzündən qızı, - dedi qadın.

-Sən də çıx, ana. Başım ağrayır. Tək qalmaq istəyirəm.

Aydın dodağının altında yavaş-yavaş mızıldandı: "Tək qalmaq istəyirəm. Tək qalmaq istəyirəm" Gün ərzində bəlkə əlli dəfə bu sözləri deyirsen.

Hər ikisi otaqdan çıxdı. Belə daha yaxşı olar, deyə düşündülər. Aynur yerində bir az da dikəldi. Çaydan bir-iki qurtum içdi. Divar saatına baxıb də-rindən ah çəkdi. Bu saat da Elxanı xatırladırdı. Hər dəfə görüşə tələsəndə bu saat onun həsrətli baxışlarının şahidi olmuşdu. Vaxtın tez keçməsinə görə saatın əqrəblərinə o qədər yalvarmışdı ki...

-Salam, mənim gülüm, çəliş. - Fərrux idi. Dayısının oğlu. Onun qəfil gölgesi Aynuru kədərli xatirələrəndən ayırdı.

-Uff. Bir sən əskik idin. Sənə də deyiblər dəli olduğumu? Bir zədan psixoloq da gələcək. - Aynur ixtiyarsız güldü.

Fərrux bərkdən qəhqəhə çəkdi. Yaxınlaşmış Aynurun üzündən öpdü və əlindəki çiçəkləri güldana qoydu.

-Dəli olsun səni istəməyən. Qaldı ki, psixoloqa, özümü nə olub ki? Psixoloğun bildikləri mənim bildiklərimin yanında qələt eliyir, - yenə də güldü. Amma simasında meylət hissi olmurdu. Yəqin təcrübələrində əldə etdiyi bəzi nəticələrə görə Aynurun bu görünüşü, səsindeki titrəyiş və zəiflik, ən əsası isə baxışlarındakı dəyişiklik onu bir az qorxutdu. Yenə də şən görünməyə çalışdı. Özünü o yere qoymadı.

Fərrux çox yaraşlıq, ucaboy bir gənc idi. Tibb Universitetində təhsil alırdı. Həm də savadına güvənən biri idi. Bunu qürurlu, ciddi baxışlarından, simasından, ən əsası isə danışıq qabiliyyətindən duymaq olardı. Onda həkimlikdən daha çox müəllimlik isdedadı da var idi. Sözləri bir-birinin ardınca ehtəşinlə ifadə edirdi ki, ehtəşin bil sınıf otağında şagirdləri ilə danışıq. Əlbəttə, bu xüsusiyyətlər gələcəyin yaxşı həkimi üçün də çox vacib idi. Alnı bir az böyük olsa da saç düzümü bunu o qədər də gözə çarpmırdı. Yumru sifəti ilə müqayisədə bir az uzun, düz burnu vardı. Amma ehtəşin və çox da kobud olmayan dodaqları və səliqə ilə düzəldilmiş biği üzünü simmetrik hala gətirirdi. Ən əsası səmimi olması idi. O, təkəb qohum və ailtə üzvləri ilə yox, bütün insanlarla münasibətdə səmimi idi. Bu da onu güründüyündən də yaraşlıq göstərirdi. Çarpayının kənarında oturdu. Bir az öz işlərindən danışıq. Universitetdəki nailiyyətlərindən, özünə qarşı rəğbət qazanmasından söhbət açdı. Aynurun əhvalı ilə tez-tez maraqlanmamağı iş təcrübəsindən irəli gəlirdi. Bilirdi ki, xəstənin üstünə birbaşa gedərek, onu yorucu suallarla yormağ, bezdirmək olmaz.

-Yaxşı, yaxşı. Özünü çox tərifləmə. Zəhləm gədir özünü çox sevən adamlardan. - Aynur özünü ona tərəf tutub erkəyana dedi və hətta bir az gülümsədi də. Fərruxun nəfəsi bir az da açıldı. Söhbət üçün yaxşı mövzu açılmışdı.

-Bax burda düz danışmadın, bibi qızı. İnsan görək birinci özünü sevsin. Özünü sevməliyə ki, başqalarını da sevməyi bacara bilsən. Biz dünyaya nə üçün, kimin üçün gəlmişik? Yaşamaq, sevib-sevilmək üçün. Sən öz ailəni sevirənsən?

-Əlbəttə, sevirəm, - düşünmədən dedi Aynur. Ümumiyyətlə, Fərruxun necib siması onun çox xoşuna gəlirdi. Həmişə yorğun olduğu vaxtlarda və adi hallarında da onun maraqlı söhbətlərinə qulaq asmaqdan xüsusi zövq alırdı. Fərruxun müdrik kəlamları onu düşündürürdü. Əlbəttə, müdrik insanı dinləmək qazandır. Amma duyan üçün...

-Ancaq bu məsələdə bir az anlaşılmazlıq var, -

Fərrux qaşlarını çatdı, gözləri ilə bic-bic güldü. Nəyi isə başa salmaq istəyən adam tövrünü aldı.

-Necə anlaşılmazlıq? - soruşdu Aynur.

-Sən deyirsən ki, ailəmi çox sevirəm. Amma düz danışmadın, - sədət barmağını ustalıqla yellədi. O, həmişə danışarkən aktyor kimi barmaqlarını da mövzuya uyğun olaraq hərəkətə gətirirdi. Bu dəfə də belə etdi. Danışdıqca əllərini aşağı salıb, yuxarı qaldırıq, barmaqları ehtəşin anda müxtəlif istiqamətlərə dönürdü. Bəlkə də onun söhbətinə daha da şirinlik gətirən, həmsöhbətini dinləməyə vadar edən ehtəşin bu qəribə əl hərəkətləri idi. Bu hərəkətlər ehtəşin zamanda onun çəvik biri olmasına dələlət edirdi. Bir az susub Aynura diqqətlə baxdıqdan sonra yenə də sözüne davam etdi. - Sən onları çoxdan bir pillə aşağı sevirənsən. Düzdür, özünü yaxşı hiss etmirənsən. Yəqin şəxsi problemlərin var. Amma bu, o demək deyil ki, sən öz şəxsi problemlərinin yükünü sənə ilə birlikdə valideynlərin də daşımalıdır. Əksinə, sən bu hərəkətlərlə onları çox incidirənsən. Deməli, ehtəşin nəticəyə gəlmək olur ki, onları çox sevmirənsən.

-Mən heç kəsi üzümə istəmirəm.

-İstəmirənsən, amma üzürsən. Özün də bilmədən üzürsən. Bunun ancaq bir yolu var.

-Necə? - Aynur təəccüblə soruşdu.

-Ayağ qalxırsən. Üzünü, gözünü yuyursən. Üst-başına düzəliş verirənsən. Yemək yeyirənsən. Bir az parkda gəzib hava alırsən. Dərindən nəfəs alıb bu sözləri təkrarlayırsən. "Mən özümü çox sevirəm. Bütün çətinliklərə qalib gələcəyəm. Geridə qalan bütün pislikləri unudaçağam. Öz işlərimlə dərindən və ciddi məşğul olacağam. Mən hamıdan yaxşıyam. Mən güclüyəm. Özümü sevirəm və özümə qapanmadan həyatın bütün gözəlliklərinə sahib olmağə çalışacağam. Çöhrəmdə gözəllik yaranacaq, sevgimi valideynlərimlə, yaxınlarımla paylaşacağam. Əgər mən özümü sevirəmsə və bu sevgimdən ətərfında olan insanlara pay düşürsə, deməli, mən xoşbəxtəm. Mənim xoşbəxtliyim mənimlə birgə yer üzündə yaşayan bütün insanları xoşbəxt edəcək. Dünya gözəlləşəcək".

Aynurun gülməkdən gözləri yaşardı. Lap dəlilər kimi güldü. Gülüşündə istehza da hiss olundu. Fərrux təəccüblə ona baxdı. Bildi ki, bu gülüşlərin altında nə isə pis bir mənzərə gizlənib. Ehtəşin etdi ki, Aynurun gülüşü bir vulkandı və bu dəqiqə püs-kürəcək. Ehtəşin do oldu. Aynur əlləriylə üzünü tutub hönkürdü.

-Fərrux, çox pisəm, çox pis, - dedi və onu qucaqlayaraq özünü ələ almağə çalışdı, Elxanla bağlı başına gələn bütün hadisələri ağılaya-ağılaya danışıq.

(ardı var)